T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü

SERT KABUKLU MEYVELER ÜRÜN RAPORU 2025

Araştırma Yayınları
2025
TEPGE Yayın No: 420

https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TRGM/TEPGE

Ürün Raporu

SERT KABUKLU MEYVELER

2025

Hazırlayan

Dr. Türkay BARS
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Müdürlüğü
turkay.bars@tarimorman.gov.tr

Çalışma kapsamında sunulan görüşler tamamıyla yazarlara aittir ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ya da çalışanlarının görüşlerini temsil etmez.

Çalışmada yer alan veri ve istatistikler yayınlayıcı kurumların kaynaklarından alınmış ve araştırma amaçlı olarak kullanılmıştır. Veriler çalışmanın hazırlandığı dönemde yayınlanmış olan en güncel verilerdir ve dönemsel olarak yayınlayıcı kurumun güncellemelerinden dolayı farklılık gösterebilir.

TEPGE YAYIN NO: 420

ISBN: 978-625-96249-9-0

© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.

Aralık/2025

İletişim:

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı 06800
Çankaya/ANKARA

Telefon: 0312 287 5833

Bu rapor Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz veya elektronik ortama taşınamaz.

Kapak sayfasında kullanılan fotoğraf Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından düzenlenen "2018 yılı Tarım ve İnsan Fotoğraf Yarışması" na aittir. (http://www.tarimormaninsan.com/img/10-tarim-ve-insan-fotograf-yarismasi/genel/400/birincilik-odulu- mehmet-yikilmazsoy.jpg)

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1
2. DÜNYADA DURUM 2
2.1. Fındık 2
2.1.1. Fındık Üretim Alanı, Verimi ve Üretimi 2
2.1.2. Fındık Ticareti 4
2.1.3. Fındık Tüketimi 5
2.1.4. Fındık Fiyatları 6
2.2. Antepfıstığı 6
2.2.1. Antepfıstığı Üretim Alanı, Verimi ve Üretimi 6
2.2.2. Antepfıstığı Ticareti 8
2.2.3. Antepfıstığı Tüketimi 9
2.2.4. Antepfıstığı Fiyatları 10
2.3. Ceviz 11
2.3.1. Ceviz Üretim Alanı, Verimi ve Üretimi 11
2.3.2. Ceviz Ticareti 13
2.3.3. Ceviz Tüketimi 14
2.3.4. Ceviz Fiyatları 14
3. TÜRKİYE'DE DURUM 15
3.1. Fındık 15
3.1.1. Fındık Üretim Alanı ve Üretimi 15
3.1.2. Fındık Dış Ticareti 16
3.1.3. Fındık Tüketimi 17
3.1.4. Fındık Fiyatları 18
3.2. Antepfıstığı 19
3.2.1. Antepfıstığı Üretim Alanı ve Üretimi 19
3.2.2. Antepfıstığı Dış Ticareti 20
3.2.3. Antepfıstığı Tüketimi 21
3.2.4. Antepfıstığı Fiyatları 22
3.3. Ceviz 23
3.3.1. Ceviz Üretim Alanı ve Üretimi 23
3.3.2. Ceviz Dış Ticareti 24
3.3.3. Ceviz Tüketimi 25
3.3.4. Ceviz Fiyatları 25
3.4. Türkiye'de Destekler 26
4. GENEL DEĞERLENDİRME 28
EK TABLOLAR 30
KAYNAKLAR 51

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. Dünya fındık üretim alanı 2
Tablo 2. Dünya fındık verimi 3
Tablo 3. Dünya fındık üretimi 4
Tablo 4. Dünya fındık ithalatı 4
Tablo 5. Dünya fındık ihracatı 5
Tablo 6. Dünya Antepfıstığı üretim alanı 6
Tablo 7. Dünya Antepfıstığı verimi 7
Tablo 8. Dünya Antepfıstığı üretimi 8
Tablo 9. Dünya Antepfıstığı ithalatı 9
Tablo 10. Dünya Antepfıstığı ihracatı 9
Tablo 11. Dünya ceviz üretim alanı 11
Tablo 12. Dünya ceviz verimi 12
Tablo 13. Dünya ceviz üretimi 12
Tablo 14. Dünya ceviz ithalatı 13
Tablo 15. Dünya ceviz ihracatı 14
Tablo 16. Türkiye'de fındık üretim alanı ve üretim miktarı 15
Tablo 17. İller bazında fındık üretim alanı ve üretim miktarı 16
Tablo 18. Türkiye'nin fındık ihracatı ve ithalatı 16
Tablo 19. Türkiye'nin yıllara göre fındık ihracatı 17
Tablo 20. Türkiye'nin pazarlama yıllarına göre fındık tüketimi ve yeterlilik derecesi 18
Tablo 21. Türkiye'de Antepfıstığı üretim alanı ve üretim miktarı 19
Tablo 22. İller bazında Antepfıstığı üretim alanı ve üretim miktarı 20
Tablo 23. Türkiye'nin Antepfıstığı ihracatı ve ithalatı 20
Tablo 24. Türkiye'nin yıllara göre Antepfıstığı ithalatı 21
Tablo 25. Türkiye'nin yıllara göre Antepfıstığı ihracatı 21
Tablo 26. Türkiye'nin pazarlama yıllarına göre Antepfıstığı tüketimi ve yeterlilik derecesi 22
Tablo 27. Türkiye'de ceviz üretim alanı ve üretim miktarı 23
Tablo 28. İller bazında ceviz üretim alanı ve üretim miktarı 23
Tablo 29. Türkiye'nin ceviz ihracatı ve ithalatı 24
Tablo 30. Türkiye'nin yıllara göre ceviz ithalatı 24
Tablo 31. Türkiye'nin yıllara göre ceviz ihracatı 25
Tablo 32. Türkiye'nin pazarlama yıllarına göre ceviz tüketimi ve yeterlilik derecesi 25
Ek Tablo 1. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre fındık üretim miktarı 30
Ek Tablo 2. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre fındık üretim alanı 32
Ek Tablo 3. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre fındık verimi 34
Ek Tablo 4. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre Antepfıstığı üretim miktarı 36
Ek Tablo 5. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre Antepfıstığı üretim alanı 38
Ek Tablo 6. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre Antepfıstığı verimi 40
Ek Tablo 7. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz üretim miktarı 42
Ek Tablo 8. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz üretim alanı 45
Ek Tablo 9. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz verimi 48

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1. Dünya fındık üretim alanında ülkelerin payı 2
Grafik 2. Dünya fındık verimi 3
Grafik 3. Dünya fındık üretim miktarında ülkelerin payı 4
Grafik 4. Dünya fındık tüketimi 5
Grafik 5. Dünya fındık üretici fiyatları 6
Grafik 6. Dünya Antepfıstığı üretim alanında ülkelerin payı 7
Grafik 7. Dünya Antepfıstığı verimi 7
Grafik 8. Dünya Antepfıstığı üretim miktarında ülkelerin payı 8
Grafik 9. Dünya Antepfıstığı tüketimi 10
Grafik 10. Dünya Antepfıstığı üretici fiyatları 10
Grafik 11. Dünya ceviz üretim alanında ülkelerin payı 11
Grafik 12. Dünya ceviz verimi 12
Grafik 13. Dünya ceviz üretim miktarında ülkelerin payı 13
Grafik 14. Dünya ceviz tüketimi 14
Grafik 15. Dünya ceviz üretici fiyatları 15
Grafik 16. Türkiye'de fındık fiyatları 19
Grafik 17. Türkiye'de Antepfıstığı fiyatları 22
Grafik 18. Türkiye'de ceviz fiyatları 26

1. GİRİŞ

Dünyada en çok yetiştirilen sert kabuklu meyve türleri ceviz, badem, fındık olup kestane, Antepfıstığı diğer sert kabuklu meyvelerdir. Fındık, ceviz ve bademden sonra dünyada en yaygın yetiştiriciliği yapılan sert kabuklu meyvedir. Türkiye'de ise üretimi yapılan en önemli sert kabuklu meyveler fındık, ceviz, Antepfıstığı ve bademdir.

Fındık, huşgiller (Betulaceae) familyasından Corylus cinsini oluşturan çalı ve ağaç türlerinin adıdır (Anonim, 2024). Meyvecilik bakımından önemli olan ve ekonomik olarak kültürü yapılan fındık türleri; Corylus Avellane L. (Adi fındık), Corylus Colurna L. (Türk fındığı) ve Corylus Maxima Mill. (Lambert fındığı)'dır (GTB, 2017). Fındığın kültür çeşitleri; Türkiye, İtalya, İspanya, ABD, Şili, Çin, İran, Yunanistan, Fransa, Azerbaycan, Rusya ve Gürcistan'da yetiştirilmektedir.

Antepfıstığı (Pistacia vera), sakız ağacıgiller (Anacardiaceae) familyasından yenebilen kabuklu bir meyve ve bu meyvenin ağacıdır. Bazı yörelerde Şam fıstığı olarak da bilinir. Türkiye'de coğrafi işaret almış fıstıklar; Antepfıstığı ve Urfa keten köyneği fıstığı/Şanlıurfa keten köyneği fıstığı'dır. Antepfıstığının iklim isteklerini büyük oranda karşılayan başta Gaziantep ve Şanlıurfa olmak üzere üretimin çok önemli bir kısmını Güneydoğu Anadolu Bölgesi karşılamaktadır. Antepfıstığı, ağacından yetişir, yağlı, ince kabukludur. Yiyecek sektöründe, tatlıcılıkta kullanılır (Anonim, 2024).

Ceviz, cevizgiller (Juglandaceae) familyası Juglans cinsinden tek tüysü yaprakları karşılıklı dizilmiş ve aromatik kokulu ağaç türlerinin ortak adıdır. Türkiye'de coğrafi işaret almış cevizler; Çağlayancerit cevizi, Niksar cevizi, Hekimhan cevizi, Oğuzlar cevizi, Karamanlı cevizi, Kavaklıdere cevizi, Kaman cevizi, Çatak cevizi ve Bahçesaray cevizidir (Anonim, 2024). Türkiye'de en fazla ceviz üretim alanına sahip il Denizli olup en fazla üretim de Denizli, Bursa ve Kahramanmaraş illeridir.

Sert kabuklu meyvelerin kötü kolesterol olarak bilinen düşük yoğunluklu lipoprotein (LDL) miktarını düşürmesi nedeniyle kalp-damar hastalıklarına çok faydalı tesiri vardır. Ayrıca içeriğindeki antioksidan ve fitokimyasal maddelerin, kanser gibi önemli kronik hastalıkları önleme ve tedavisinde büyük önemi vardır (Özer ve Güven, 2008). Ancak sert kabuklu meyvelerin aflatoksinle kontaminasyonu olasılığı önemli bir tartışma konusudur. Bu bağlamda sert kabuklu meyvelerin saklama, taşıma ve işlemden geçirme esnasında doğru atmosferik koşulların sağlanması ve korunması oldukça önem arz etmektedir (Anonim, 2015).

Dünya fındık üretiminde lider konumda yer alan Türkiye, 2023 yılı FAO verilerine göre toplam üretimin %58'ini karşılamıştır. Türkiye'yi sırasıyla; İtalya, ABD ve Azerbaycan takip etmektedir. Türkiye dünya fındık ihracatında da %56'lık payla lider konumdadır. Türkiye'yi ihracatta; ABD, Şili ve Azerbaycan takip etmektedir.

Dünya Antepfıstığı üretimi 2023 yılında 1,1 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup Türkiye 176 bin ton ile üçüncü sıradadır.

Dünya ceviz üretimi 2023 yılında 3,9 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup Türkiye 360 bin ton ile dördüncü sırada yer almaktadır.

2. DÜNYADA DURUM

2.1. Fındık

2.1.1. Fındık Üretim Alanı, Verimi ve Üretimi

Dünya fındık üretim alanı 2023 yılı itibarıyla 1 milyon ha'dır. Dünya fındık üretiminde önde gelen ülkelerin üretim alanlarına bakıldığında; Türkiye 747 bin ha ile ilk sırada yer alırken İtalya 88 bin ha ile ikinci, Azerbaycan 54 bin ha ile üçüncü, Şili 36 bin ha ile dördüncü ve ABD ise 31 bin ha ile beşinci sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin sahip olduğu üretim alanı ile en yakın takipçi ülkelerin üretim alanları kıyaslandığında önemli bir üretim alanı farklılığı söz konusuyken üretim miktarları göz önünde bulundurulduğunda benzer bir üretim farklılığı görülmektedir. Verimde ise Türkiye diğer ülkelere göre daha düşük bir miktara sahiptir (Tablo 1- Tablo 3).

Tablo 1. Dünya fındık üretim alanı (bin ha)

Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Türkiye	701	703	705	707	728	734	735	739	744	747
İtalya	72	72	69	74	79	79	80	83	84	88
Azerbaycan	25	27	32	36	39	43	45	49	51	54
Şili	9	9	13	13	13	24	24	24	36	36
ABD	12	14	15	16	18	20	24	23	28	31
Diğer	92	106	96	94	98	100	111	120	117	123
Dünya	911	931	931	940	975	1.002	1.019	1.039	1.061	1.078

Kaynak: FAO, 2025

Grafik 1. Dünya fındık üretim alanında ülkelerin payı (%)

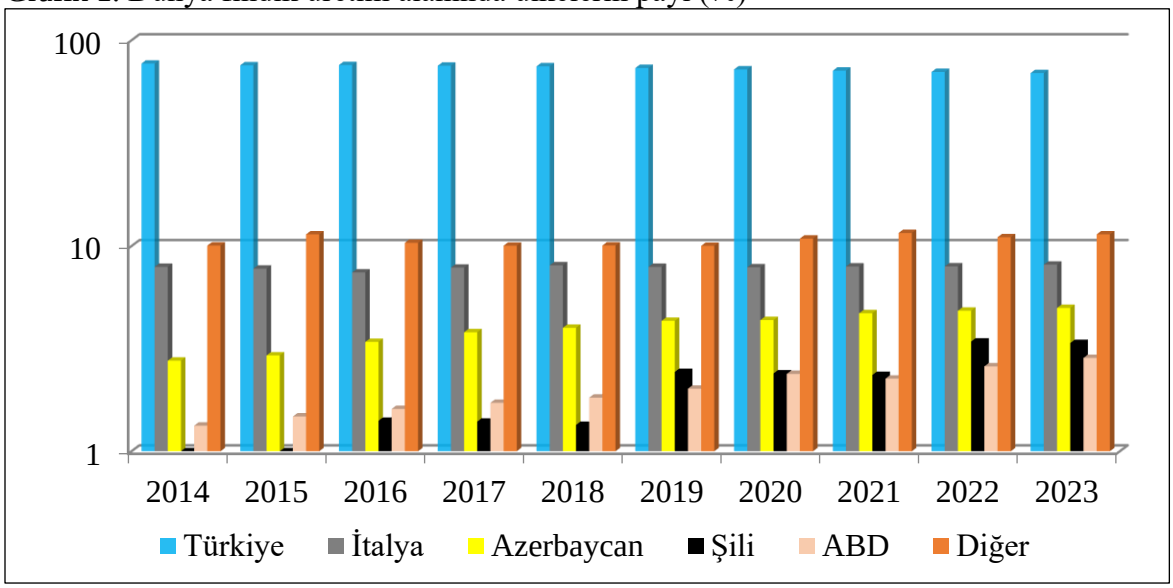

Kaynak: Tablo 1

Dünya fındık veriminde 2023 yılında Yunanistan 927 kg/da ile ilk sırada yer alırken ABD 278 kg/da ile ikinci, Ermenistan 245 kg/da ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 2). Son beş yılın verim ortalamasına bakıldığında da Yunanistan 364 kg/da ile ilk sırada, ABD 253 kg/da ile ikinci ve Ermenistan 206 kg/da ile üçüncü sıradadır. Türkiye'nin 2023 yılında fındık verimi 87 kg/da ve son beş yılın verim ortalaması ise 96 kg/da'dır (FAO, 2025).

Tablo 2. Dünya fındık verimi (kg/da)

Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Yunanistan	248	229	181	143	193	212	202	235	247	927
ABD	269	204	267	179	260	202	231	300	256	278
Ermenistan	99	357	223	246	178	201	189	205	191	245
Fransa	221	173	215	178	234	225	170	164	132	217
Çin	198	202	200	207	211	202	207	202	200	200
Dünya	78	101	80	107	90	112	105	104	113	104

Kaynak: FAO, 2025

Grafik 2. Dünya fındık verimi (kg/da)

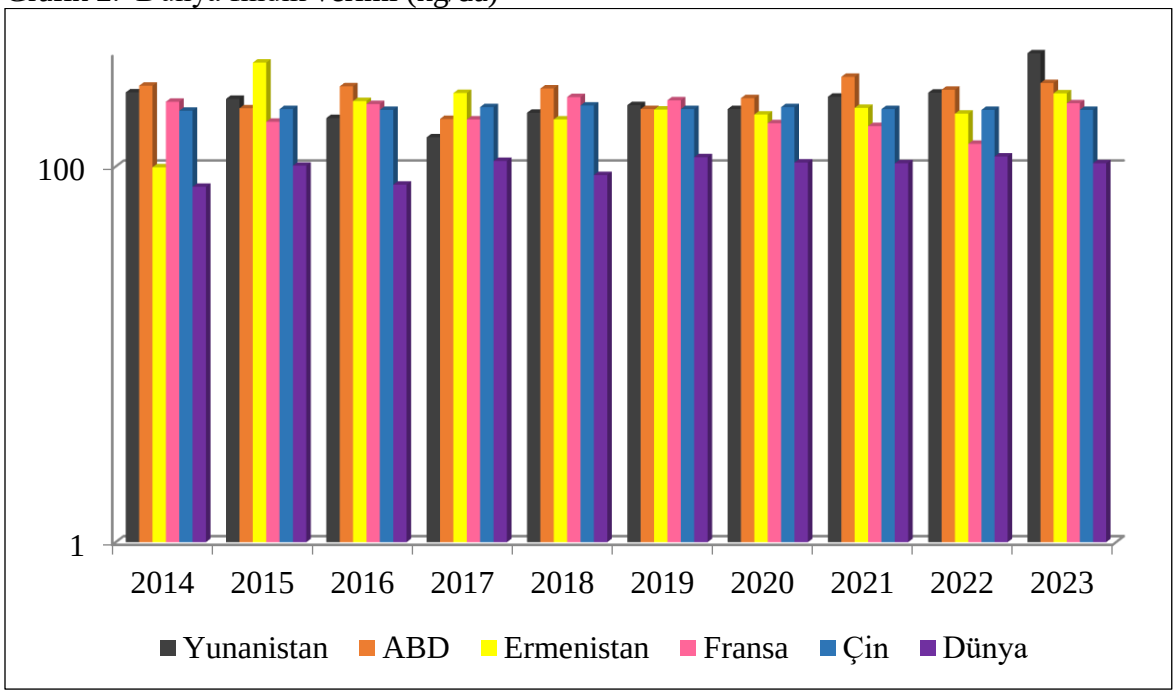

Kaynak: Tablo 2

Dünya fındık üretimi 2023 yılında 1,1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya fındık üretiminin ilk sırasında 650 bin ton ile Türkiye yer alırken 103 bin ton ile İtalya ikinci ve 85 bin ton ile ABD üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye 2023 yılı itibarıyla dünya fındık üretiminin %58'ini karşılamaktadır. Dünya fındık üretiminin %9'unu İtalya, %8'ini ABD, %7'sini Azerbaycan ve %6'lık kısmını da Şili gerçekleştirmektedir. Son beş yılın üretim ortalamalarına bakıldığında ise; Türkiye'nin 708 bin ton, İtalya'nın 105 bin ton, ABD'nin 65 bin ton, Azerbaycan'ın 64 bin ton ve Şili'nin de 48 bin ton üretime sahip olduğu görülmektedir. Türkiye en yüksek fındık üretimine 2019 yılında 776 bin ton ile ulaşırken İtalya 2020 yılında 141 bin ton, ABD 2023 yılında 85 bin ton, Azerbaycan 2023 yılında 75 bin ton ve Şili yine 2023 yılında 66 bin ton ile ulaşmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Dünya fındık üretimi (bin ton)

Ülkeler	201	201	201	2017	201	2019	2020	2021	2022	2023
Türkiye	450	646	420	675	515	776	665	684	765	650
İtalya	75	102	121	131	133	99	141	85	99	103
ABD	33	28	40	29	46	41	56	70	70	85
Azerbayca	30	32	34	46	52	54	49	68	72	75
Şili	12	9	14	17	20	40	37	37	62	66
Diğer	111	119	114	104	108	113	123	136	127	146
Dünya	711	936	743	1.00	874	1.12	1.07	1.07	1.19	1.12

Kaynak: FAO, 2025

Grafik 3. Dünya fındık üretim miktarında ülkelerin payı (%)

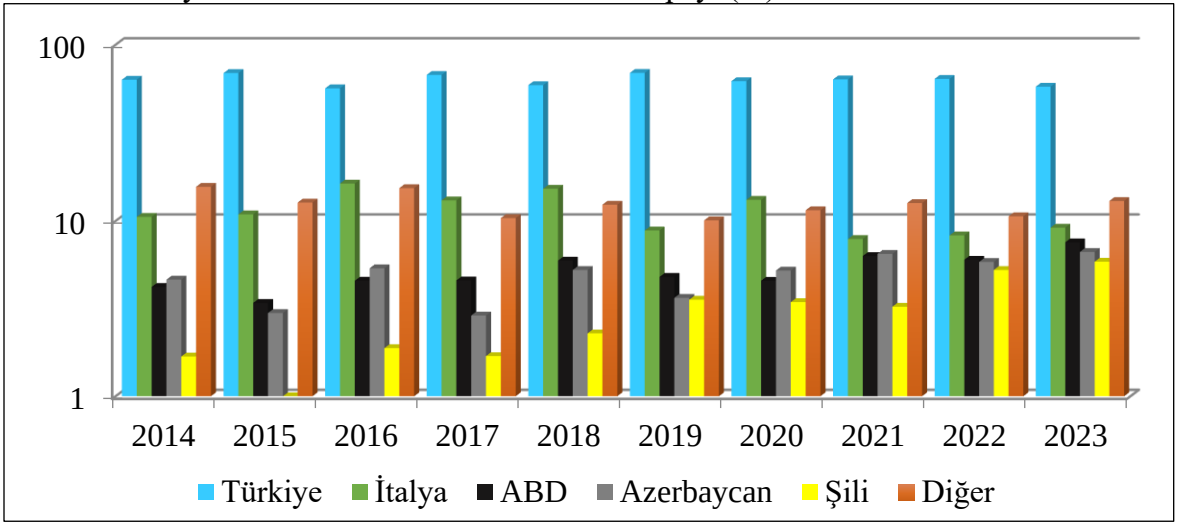

Kaynak: Tablo 3

2.1.2. Fındık Ticareti

Dünyada fındık ithalatı 2024 yılında 317 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya fındık ithalatında İtalya 76 bin ton ile ilk sırada yer alırken Almanya 71 bin ton ile ikinci, Fransa ise 23 bin ton ile üçüncü sıradadır. Dünya fındık ithalatının %24'ünü İtalya gerçekleştirmektedir. Almanya dünya fındık ithalatının %22'sini, Fransa %7'sini, Kanada %6'sını, Rusya %5'ini karşılamaktadır (Tablo 4).

Tablo 4. Dünya fındık ithalatı (bin ton)

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
İtalya	47	48	46	52	64	68	67	75	74	76
Almanya	65	64	66	67	68	71	78	74	72	71
Fransa	21	22	24	26	24	23	23	23	24	23
Kanada	13	13	12	14	13	15	16	15	18	20
Rusya	7	8	10	15	15	16	14	16	18	15
İsviçre	9	9	10	10	9	9	9	9	10	9
İspanya	4	4	4	5	6	6	7	0	0	8
Çin	1	3	4	8	20	11	17	21	12	8
Brezilya	3	3	3	4	4	5	7	6	8	8
Hollanda	5	5	8	8	9	7	7	6	6	5
Diğer	60	59	63	79	74	70	81	75	73	75
Dünya	235	239	251	286	306	302	325	320	314	317

Kaynak: ITC, 2025

Dünyada fındık ihracatı 2024 yılında 331 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya fındık ihracatında Türkiye 184 bin ton ile ilk sırada yer alırken ABD 29 bin ton ile ikinci, Şili 24 bin ton ile üçüncü sıradadır. Türkiye dünya fındık ihracatının %56'sını gerçekleştirerek dünyada lider konumda yer almaktadır. ABD dünya fındık ihracatının %9'unu, Şili %7'sini, Azerbaycan %6'sını, İtalya'da %6'sını gerçekleştirmektedir (Tablo 5). Dünyada fındık üreticisi ülke konumunda olmayıp, ihracatçı durumunda olan ülkelerin birçoğu, Türkiye'den ithal ettikleri fındığı işledikten sonra yeniden ihraç eden ülkelerdir. Bu ülkelerin de önemli bir kısmı AB ülkeleri olup fındığı şekerleme ve çikolata endüstrisinde kullanmaktadırlar.

Tablo 5. Dünya fındık ihracatı (bin ton)

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Türkiye	143	134	160	162	194	157	204	181	154	184
ABD	40	23	25	19	23	22	28	28	27	29
Şili	6	7	8	10	12	18	17	17	31	24
Azerbaycan	12	15	21	19	23	19	19	22	23	20
İtalya	19	25	29	30	26	26	38	22	22	19
Gürcistan	19	27	15	11	12	17	24	22	16	16
İspanya	2	2	2	2	4	4	4	3	6	8
Fransa	3	4	4	4	4	5	4	4	4	7
Hollanda	4	4	7	7	8	7	7	7	6	5
Almanya	5	6	5	5	6	6	7	5	7	4
Diğer	11	13	12	11	13	16	16	14	15	16
Dünya	264	260	288	279	325	296	367	326	313	331

Kaynak: ITC, 2025

2.1.3. Fındık Tüketimi

Dünya fındık tüketimi 2023 yılında 589 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Fındık tüketimi ülkeler bazında ele alındığında; Almanya %20'lik payla ilk sırada iken İtalya %17 ile ikinci, dünya fındık üretiminde lider konumda olan Türkiye'nin toplam fındık tüketimi ise %15'lik payla üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 4. Dünya fındık tüketimi (bin ton, 2023)

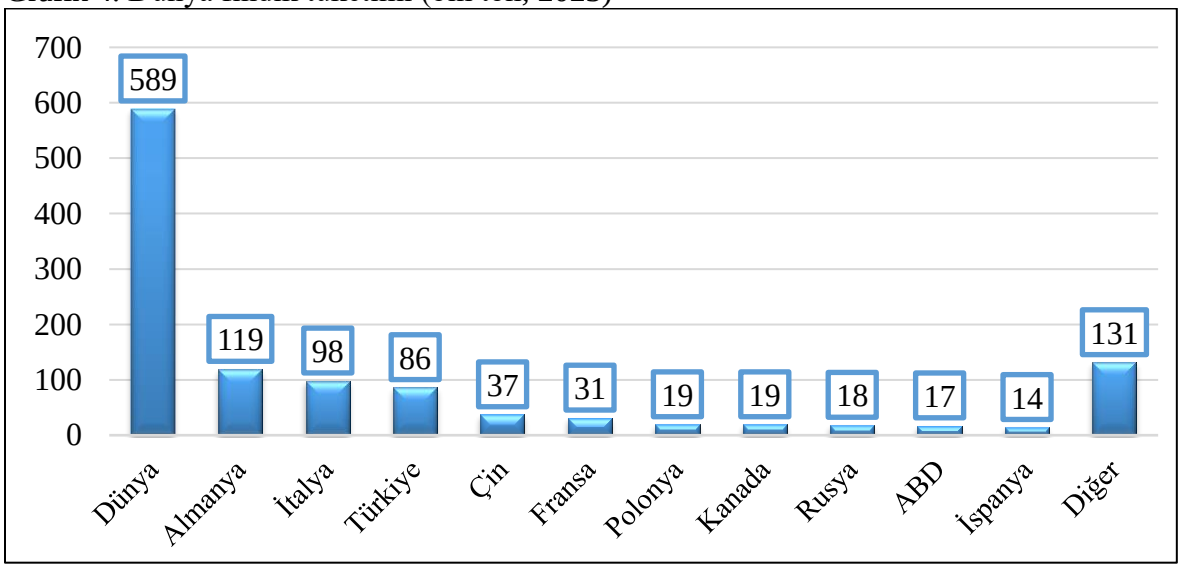

Kaynak: INC, 2025

2.1.4. Fındık Fiyatları

Fındık fiyatları, üretici fiyatları bazında incelendiğinde; 2023 yılında, 1.438 $/ton ve 1.488 $/ton ile en düşük fiyatların sırasıyla Gürcistan'da ve ABD'de de olduğu, en yüksek fiyatların ise 4.340 $/ton ve 4.070 $/ton ile sırasıyla İran ve İtalya'da olduğu anlaşılmaktadır. Dünyanın en büyük fındık üreticisi olan Türkiye'nin ise aynı yıla ait üretici fiyatları 2.891 $/ton olup beşinci sıradadır.

Grafik 5. Dünya fındık üretici fiyatları ($/ton, 2023)

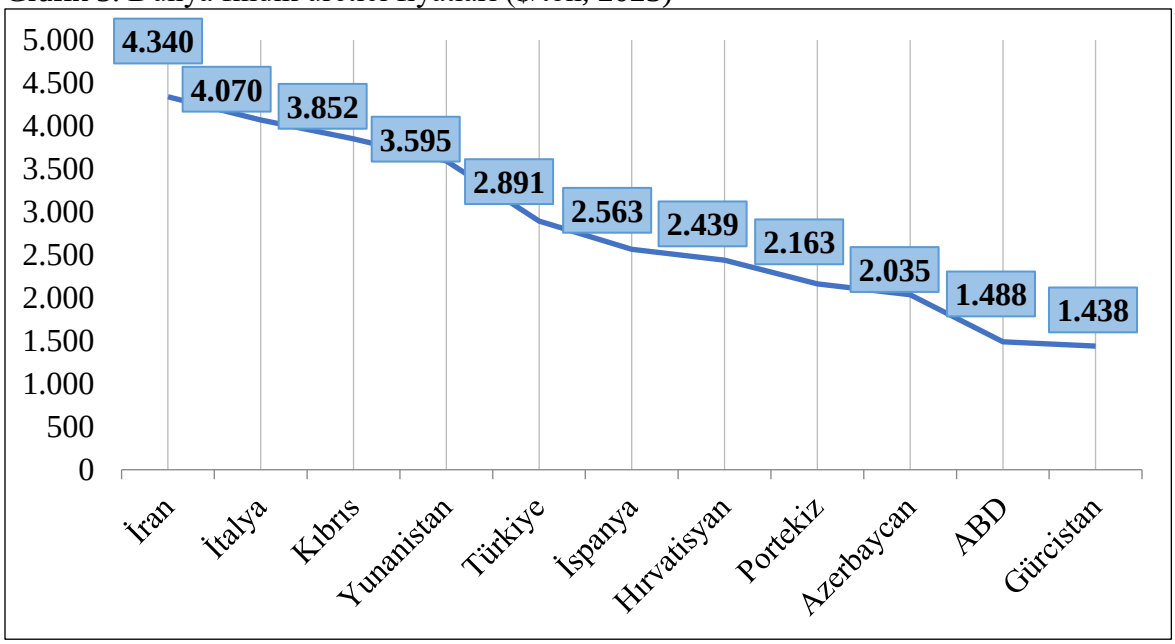

Kaynak: FAO, 2025

2.2. Antepfıstığı

2.2.1. Antepfıstığı Üretim Alanı, Verimi ve Üretimi

Dünya Antepfıstığı üretim alanı 2023 yılı itibarıyla 1 milyon ha'dır. Dünya Antepfıstığı üretiminde önde gelen ülkelerin üretim alanlarına bakıldığında; Türkiye 421 bin ha ile ilk sırada yer alırken İran 274 bin ha ile ikinci, ABD 187 bin ha ile üçüncü, Suriye 61 bin ha ile dördüncü ve Tunus ise 27 bin ha ile beşinci sırada yer almaktadır.

Tablo 6. Dünya Antepfıstığı üretim alanı (bin ha)

Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Türkiye	56	58	61	68	355	366	382	389	409	421
İran	335	334	553	430	147	411	197	408	219	274
ABD	89	94	97	101	107	138	151	166	173	187
Suriye	60	60	60	60	60	60	60	60	61	61
Tunus	27	27	27	27	26	28	27	27	27	27
Diğer	53	56	66	71	46	49	50	48	52	53
Dünya	620	629	863	757	741	1051	866	1.099	940	1.021

Kaynak: FAO, 2025

Grafik 6. Dünya Antepfıstığı üretim alanında ülkelerin payı (%)

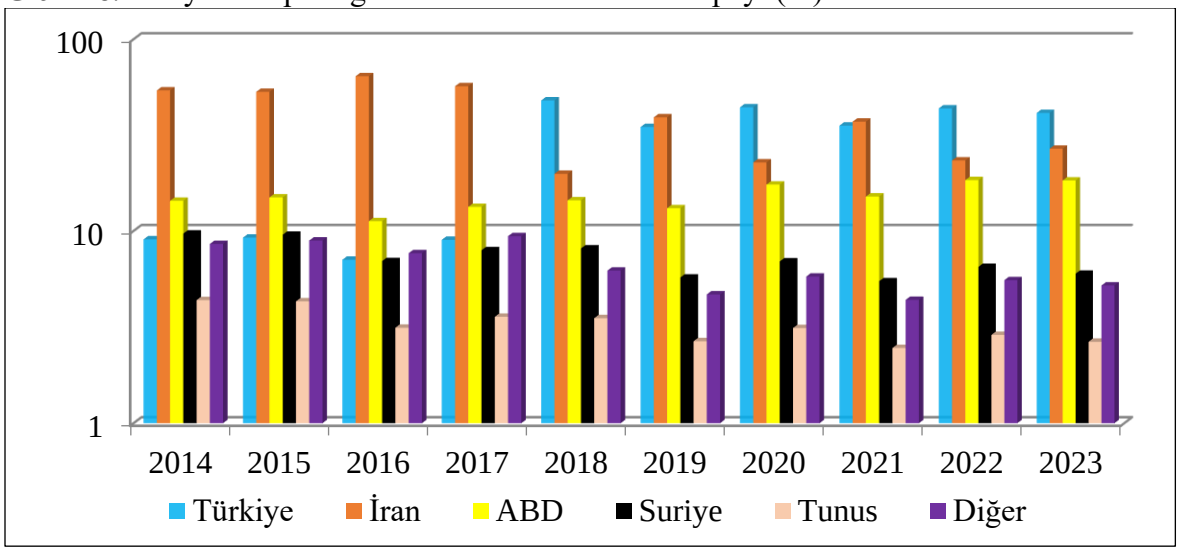

Kaynak: Tablo 6

Dünya Antepfıstığı veriminde 2023 yılında ABD 361 kg/da ile ilk sırada yer alırken Irak 318 kg/da ile ikinci, Çin 311 kg/da ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 7). Son beş yılın verim ortalamasına bakıldığında da Çin 307 kg/da ile ilk sırada, Azerbaycan 297 kg/da ile ikinci ve ABD 294 kg/da ile üçüncü sıradadır. Türkiye'nin 2023 yılında Antepfıstığı verimi 42 kg/da ve son beş yılın verim ortalaması ise 46 kg/da'dır (FAO, 2025).

Tablo 7. Dünya Antepfıstığı verimi (kg/da)

Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ABD	261	130	420	269	419	244	315	317	231	361
Irak	-	-	-	-	239	250	228	299	249	318
Çin	292	298	295	283	279	289	311	312	312	311
Fas	273	273	271	286	286	285	286	288	288	288
Azerbaycan	160	280	218	244	272	305	297	316	286	280
Dünya	143	137	152	154	133	84	130	111	109	128

Kaynak: FAO, 2025

Grafik 7. Dünya Antepfıstığı verimi (kg/da)

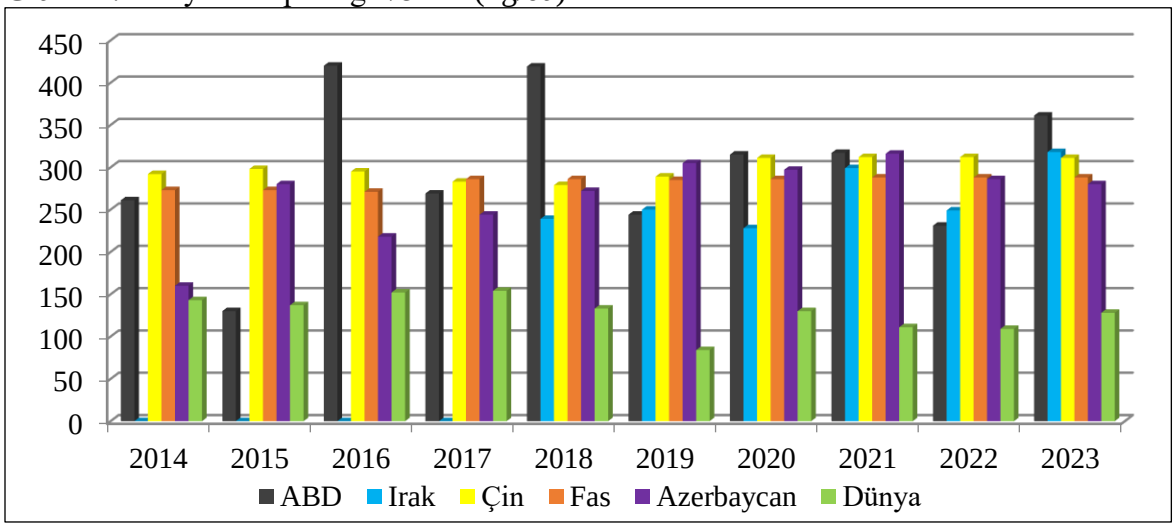

Kaynak: Tablo 7

Dünya Antepfıstığı üretimi 2023 yılında 1,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya Antepfıstığı üretiminin ilk sırasında 676 bin ton ile ABD yer alırken 308 bin ton ile İran ikinci ve 176 bin ton ile Türkiye üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye 2023 yılı itibarıyla dünya Antepfıstığı üretiminin %14'ünü karşılamıştır. Son beş yılın üretim ortalamalarına bakıldığında ise; ABD'nin 482 bin ton, İran'ın 301 bin ton ve Türkiye'nin 183 bin ton üretime sahip olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye en yüksek Antepfıstığı üretimine 2020 yılında 296 bin ton ile ulaşırken ABD 2023 yılında 676 bin ton, İran 2017 yılında 649 bin tona ulaşmıştır (Tablo 8).

Tablo 8. Dünya Antepfıstığı üretimi (bin ton)

Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ABD	233	122	407	272	448	336	474	524	400	676
İran	441	430	575	649	144	338	190	430	242	308
Türkiye	80	144	170	78	240	85	296	119	239	176
Çin	78	84	79	77	76	76	81	80	81	81
Suriye	29	53	50	51	62	32	69	43	45	45
Diğer	27	29	35	37	16	18	18	18	19	18
Dünya	887	862	1315	1164	985	885	1.129	1.215	1.026	1.303

Kaynak: FAO, 2025

Grafik 8. Dünya Antepfıstığı üretim miktarında ülkelerin payı (%)

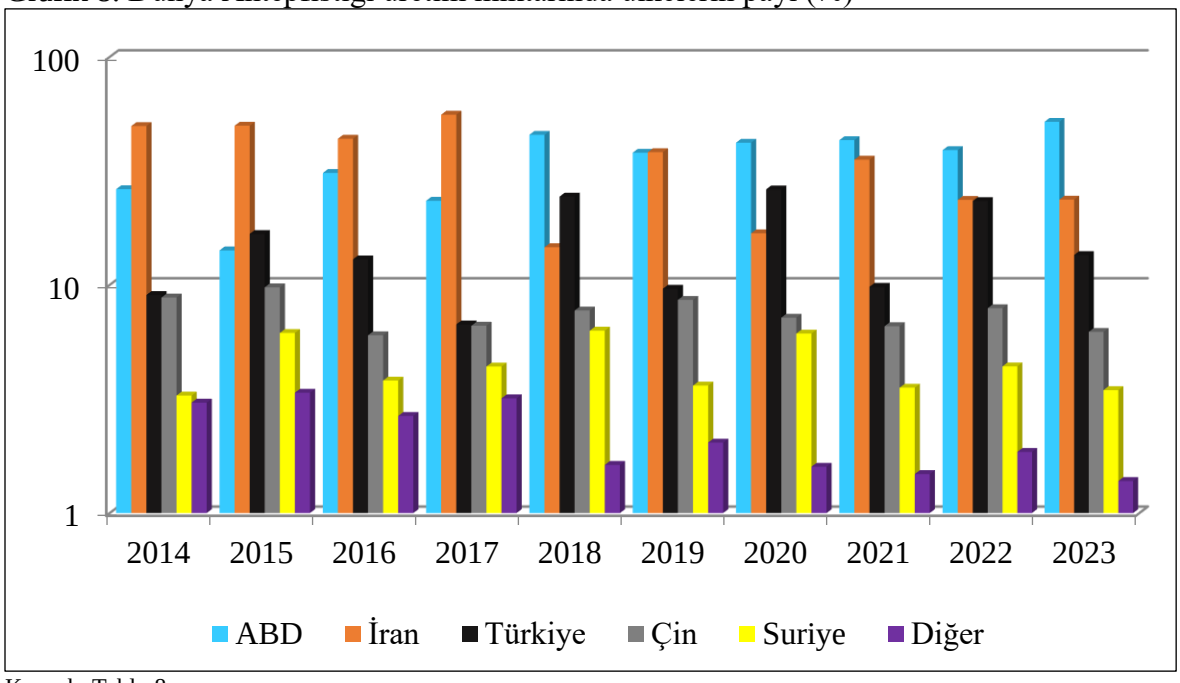

Kaynak: Tablo 8

2.2.2. Antepfıstığı Ticareti

Dünyada Antepfıstığı ithalatı 2024 yılında 587 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya Antepfıstığı ithalatında Çin 134 bin ton ile ilk sırada yer alırken Almanya 64 bin ton ile ikinci, Türkiye ise 47 bin ton ile üçüncü sıradadır. Dünya Antepfıstığı ithalatının %23'ünü Çin gerçekleştirmektedir. Almanya dünya Antepfıstığı ithalatının %11'ini, Türkiye %8'ini, Hindistan %7'sini ve İtalya %6'sını karşılamaktadır (Tablo 9).

Tablo 9. Dünya Antepfıstığı ithalatı (bin ton)

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Çin	11	18	29	55	113	104	126	44	73	134
Almanya	32	33	43	42	45	49	59	50	45	64
Türkiye	0	0	0	0	15	13	16	30	43	47
Hindistan	11	10	14	16	17	19	28	22	29	40
İtalya	11	12	14	16	18	18	25	22	27	33
Vietnam	0	0	0	2	5	7	10	14	16	29
İspanya	8	9	11	12	14	0	16	13	15	20
Belçika	8	9	13	10	11	14	14	25	11	17
BAE	18	14	12	13	13	13	14	18	21	13
Suudi A.	9	8	9	9	9	10	9	8	8	13
Diğer	162	197	208	183	175	123	138	140	152	177
Dünya	270	308	353	358	435	371	455	384	441	587

Kaynak: ITC, 2025

Dünyada Antepfıstığı ihracatı 2024 yılında 574 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya Antepfıstığı ihracatında ABD 348 bin ton ile ilk sırada yer alırken İran 91 bin ton ile ikinci, Türkiye ise 41 bin ton ile üçüncü sıradadır. ABD dünya Antepfıstığı ihracatının %61'ini gerçekleştirerek dünyada lider konumda yer almaktadır. İran dünya Antepfıstığı ihracatının %16'sını, Türkiye %7'sini, Almanya %3'ünü ve Belçika da %3'ünü gerçekleştirmektedir.

Tablo 10. Dünya Antepfıstığı ihracatı (bin ton)

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ABD	81	136	192	193	230	178	221	238	330	348
İran	131	138	131	52	79	189	168	66	78	91
Türkiye	3	5	3	5	16	16	23	25	32	41
Almanya	14	17	13	15	10	17	17	13	15	16
Belçika	7	8	11	9	7	8	12	12	27	15
BAE	12	9	7	11	11	11	12	16	18	10
Hong Kong	49	81	64	64	67	14	10	4	4	7
Hollanda	9	10	9	8	7	5	5	6	6	7
Çin	2	1	2	3	3	2	1	3	2	6
İspanya	1	1	1	1	1	2	2	3	4	5
Diğer	15	18	14	21	25	20	27	23	22	29
Dünya	324	425	447	383	456	461	499	407	536	574

Kaynak: ITC, 2025

2.2.3. Antepfıstığı Tüketimi

Dünya Antepfıstığı tüketimi 2023 yılında 1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Antepfıstığı tüketimi ülkeler bazında ele alındığında; ABD %27'lik payla ilk sırada iken Türkiye %23 ile ikinci ve Çin %10'luk payla üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 9. Dünya Antepfıstığı tüketimi (bin ton, 2023)

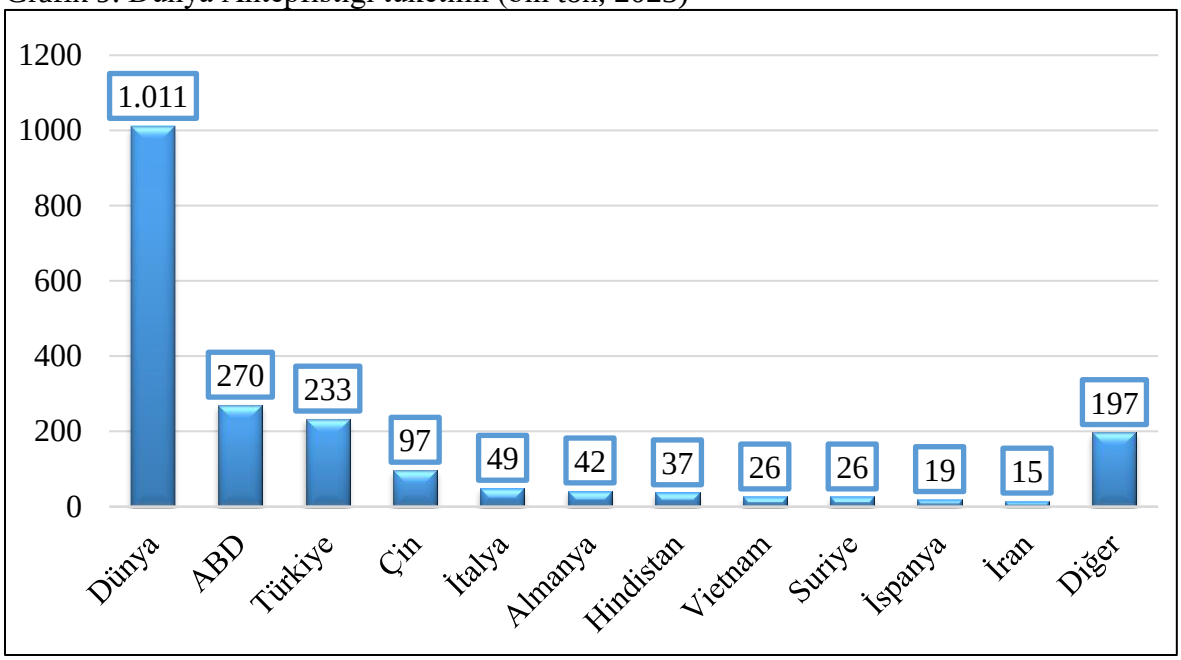

Kaynak: INC, 2025

2.2.4. Antepfıstığı Fiyatları

Antepfıstığı üretici fiyatları bazında incelendiğinde, 17.678 $/ton ile en yüksek fiyatın Pakistan da olduğu anlaşılmaktadır. Pakistan'ı sırasıyla 14.093 $/ton ile Yunanistan, 10.652 $/ton ile Özbekistan ve 8.936 $/ton ile Türkiye takip etmektedir.

Grafik 10. Dünya Antepfıstığı üretici fiyatları ($/ton, 2023)

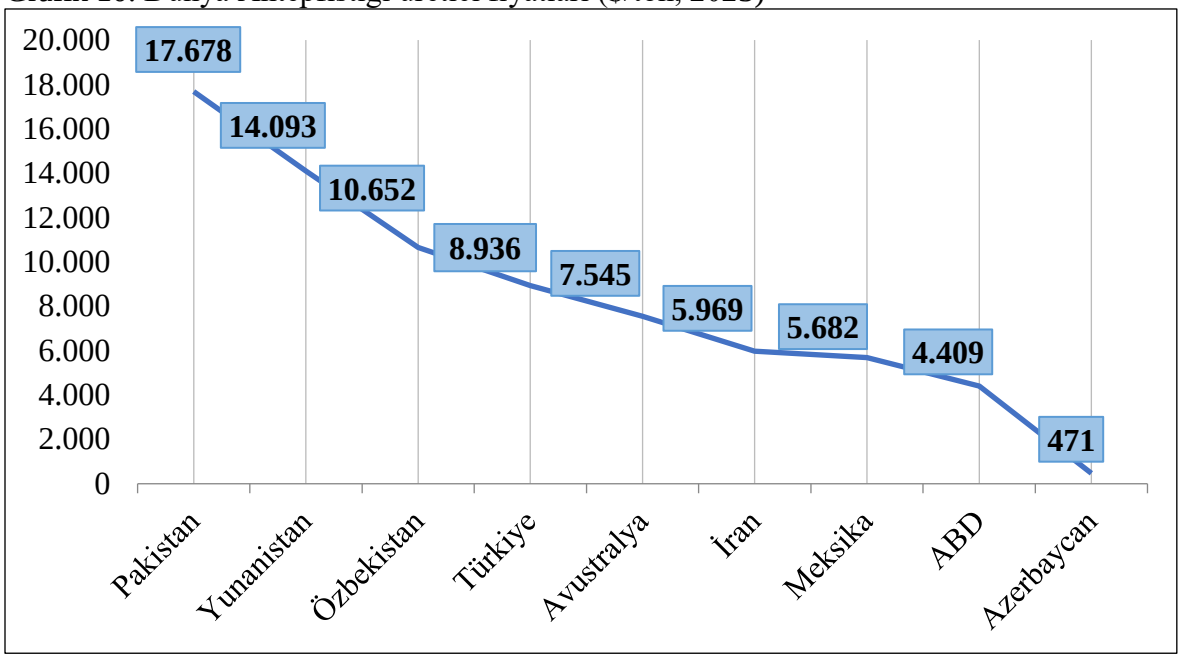

Kaynak: FAO, 2025

2.3. Ceviz

2.3.1. Ceviz Üretim Alanı, Verimi ve Üretimi

Dünya ceviz üretim alanı 2023 yılı itibarıyla 1,3 milyon ha'dır. Dünya ceviz üretiminde önde gelen ülkelerin üretim alanlarına bakıldığında; Çin 356 bin ha ile ilk sırada yer alırken Türkiye 174 bin ha ile ikinci, ABD 156 bin ha ile üçüncü, Meksika 121 bin ha ile dördüncü ve Burkina Faso ise 98 bin ha ile beşinci sırada yer almaktadır.

Tablo 11. Dünya ceviz üretim alanı (bin ha)

Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Çin	249	269	291	273	230	268	286	286	360	356
Türkiye	69	72	87	92	112	125	142	154	166	174
ABD	117	121	127	136	142	148	154	160	162	156
Meksika	75	79	84	90	97	102	109	112	117	121
Burkina Faso	48	72	61	71	85	85	85	86	91	98
Diğer	366	381	323	281	279	297	319	330	338	347
Dünya	925	994	972	943	945	1.024	1.095	1.126	1.235	1.252

Kaynak: FAO, 2025

Grafik 11. Dünya ceviz üretim alanında ülkelerin payı (%)

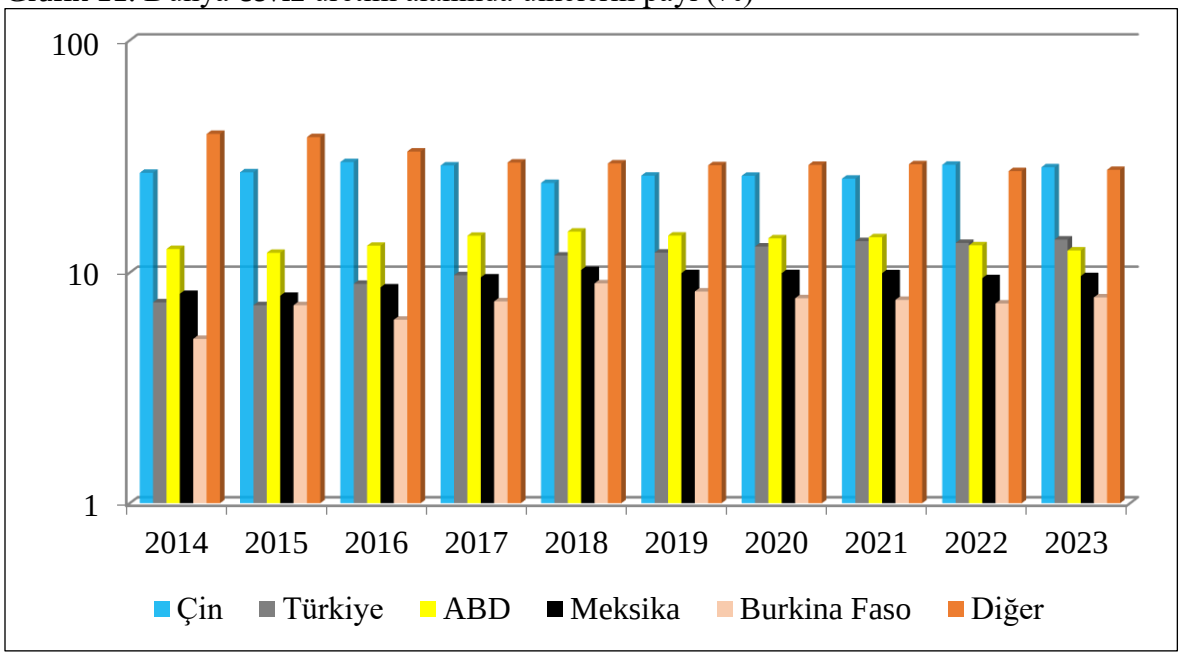

Kaynak: Tablo 11

Dünya ceviz veriminde 2023 yılında Romanya 1.618 kg/da ile ilk sırada yer alırken 1.305 kg/da ile Avusturya ikinci, 1.155 kg/da ile Bosna Hersek üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 12). Son beş yılın verim ortalamasına bakıldığında da Romanya 2.271 kg/da ile ilk sırada, Avusturya 1.766 kg/da ile ikinci ve Bosna Hersek 1.046 kg/da ile üçüncü sıradadır. Türkiye'nin ceviz verimi ise 2023 yılı 207 kg/da ve son beş yılın ortalaması 200 kg/da'dır (FAO, 2025).

Tablo 12. Dünya ceviz verimi (kg/da)

Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Romanya	1.972	2.039	2.038	2.857	3.396	3.060	2.531	2.260	1.887	1.618
Avusturya	2.456	3.528	978	1.881	3.494	1.818	1.661	1.447	2.600	1.305
Bosna Hersek	580	621	664	709	783	873	961	1.041	1.200	1.155
Özbekistan	880	945	938	940	950	943	944	946	944	945
Pakistan	599	880	858	862	855	870	853	827	873	823
Dünya	303	308	319	326	317	304	315	313	316	319

Kaynak: FAO, 2025

Grafik 12. Dünya ceviz verimi (kg/da)

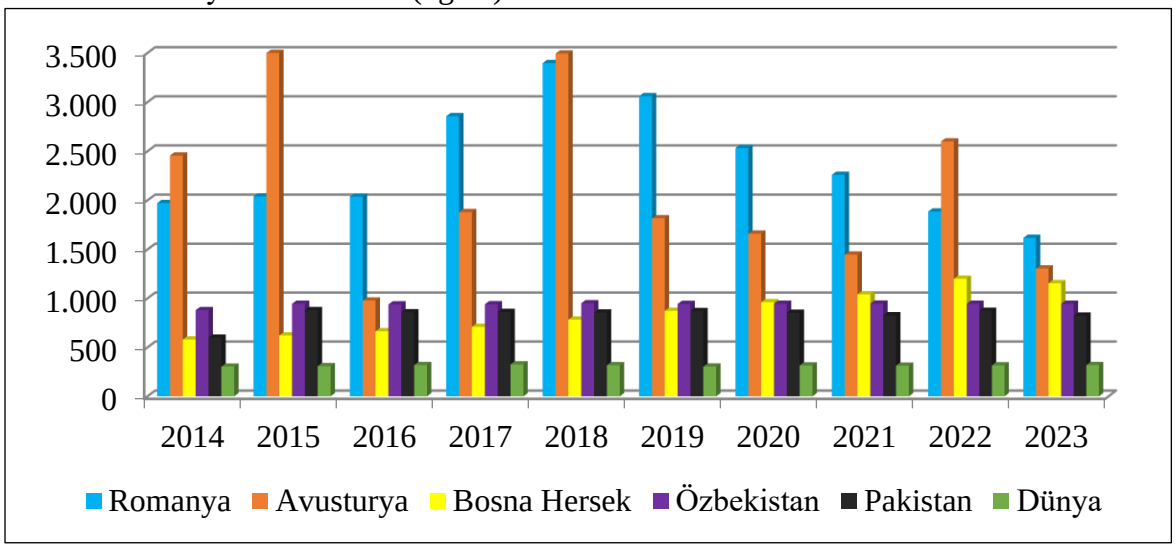

Kaynak: Tablo 12

Dünya ceviz üretimi 2023 yılında 3,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya ceviz üretiminin ilk sırasında 1,4 milyon ton ile Çin yer alırken 748 bin ton ile ABD ikinci ve 381 bin ton ile İran üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 13. Dünya ceviz üretimi (bin ton)

Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Çin	900	1.000	1.060	1.000	850	1.000	1.100	1.100	1.400	1.400
ABD	518	550	625	572	616	594	717	667	686	748
İran	403	420	349	394	304	321	363	385	355	381
Türkiye	181	190	195	210	215	225	287	325	335	360
Şili	70	90	90	100	152	125	140	161	175	192
Diğer	732	808	783	798	855	849	847	884	953	908
Dünya	2.804	3.057	3.102	3.073	2.992	3.114	3.454	3.522	3.903	3.989

Kaynak: FAO, 2025

Grafik 13. Dünya ceviz üretim miktarında ülkelerin payı (%)

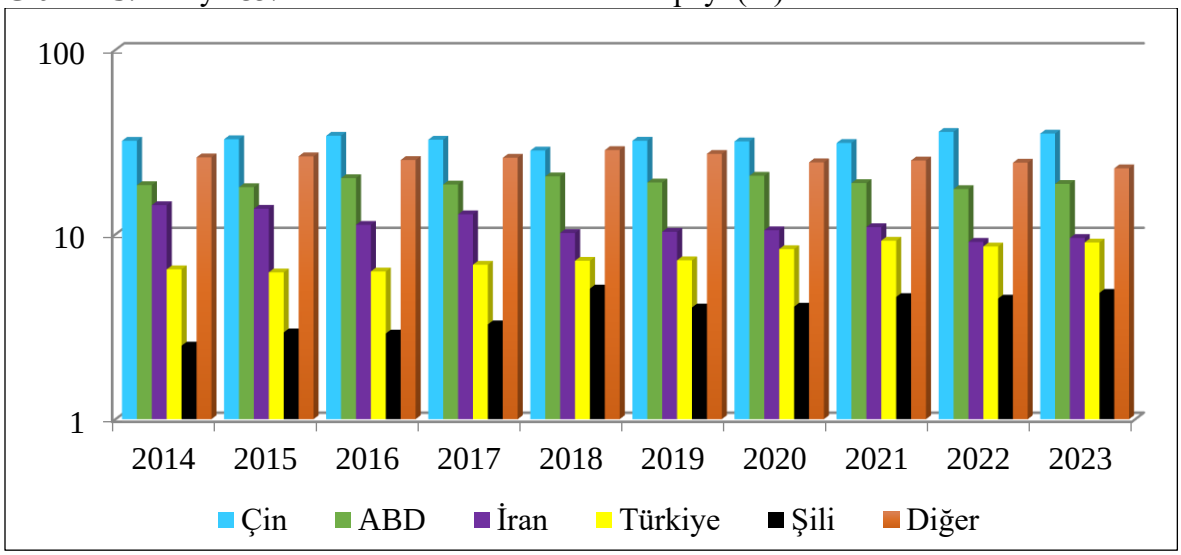

Kaynak: Tablo 13

2.3.2. Ceviz Ticareti

Dünyada ceviz ithalatı 2024 yılında 821 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya ceviz ithalatında Türkiye 100 bin ton ile ilk sırada yer alırken BAE 93 bin ton ile ikinci, Hindistan ise 59 bin ton ile üçüncü sıradadır. Dünya ceviz ithalatının %12'sini Türkiye gerçekleştirmektedir. BAE dünya ceviz ithalatının %11'ini, Hindistan %7'sini, Almanya %7'sini ve İspanya %4'ünü karşılamaktadır (Tablo 14).

Tablo 14. Dünya ceviz ithalatı (bin ton)

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Türkiye	41	65	52	62	105	73	81	85	99	100
BAE	9	14	29	27	61	41	56	71	87	93
Hindistan	4	7	22	16	17	28	41	33	62	59
Almanya	34	44	48	50	53	58	60	64	53	56
İspanya	26	29	29	29	32	29	32	28	29	34
Meksika	26	27	24	39	50	56	33	33	19	32
Irak	9	12	9	8	21	20	20	22	37	31
Fas	1	3	6	9	11	12	18	16	22	26
Özbekistan	0	0	0	0	0	0	0	1	8	25
Kırgızistan	0	0	2	10	47	11	19	26	56	20
Diğer	231	248	270	257	299	303	356	331	334	346
Dünya	381	449	490	507	696	630	717	709	806	821

Kaynak: ITC, 2025

Dünyada ceviz ihracatı 2024 yılında 930 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya ceviz ihracatında Çin 298 bin ton ile ilk sırada yer alırken ABD 255 bin ton ile ikinci, Şili ise 105 bin ton ile üçüncü sıradadır. Çin dünya ceviz ihracatının %32'sini, ABD %27'sini, Şili %11'ini, Meksika %7'sini, Ukrayna %3'ünü ve Türkiye ise %3'ünü gerçekleştirmektedir.

Tablo 15. Dünya ceviz ihracatı (bin ton)

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Çin	6	4	18	32	95	96	154	129	218	298
ABD	254	308	260	245	279	268	265	267	223	255
Şili	51	53	82	90	105	96	115	125	143	105
Meksika	56	274	61	86	167	120	67	56	66	64
Ukrayna	29	40	31	41	68	39	35	25	31	30
Türkiye	4	2	3	3	23	22	22	28	34	28
Kırgızistan	4	1	3	2	5	6	11	14	25	26
Fransa	28	33	30	26	29	23	25	22	27	18
Almanya	8	11	13	13	14	16	17	16	17	16
Özbekistan	0	0	8	4	5	3	3	3	5	15
Diğer	99	97	102	90	134	106	126	128	133	75
Dünya	538	824	611	632	924	794	839	812	921	930

Kaynak: ITC, 2025

2.3.3. Ceviz Tüketimi

Dünya ceviz tüketimi 2023 yılında 1,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Ceviz tüketimi ülkeler bazında ele alındığında; Çin %41'lik payla lider konumdadır. ABD %11 ile ikinci ve Türkiye'nin ceviz tüketimi ise 60 bin ton olup %5'lik payla üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 14. Dünya ceviz tüketimi (bin ton, 2023)

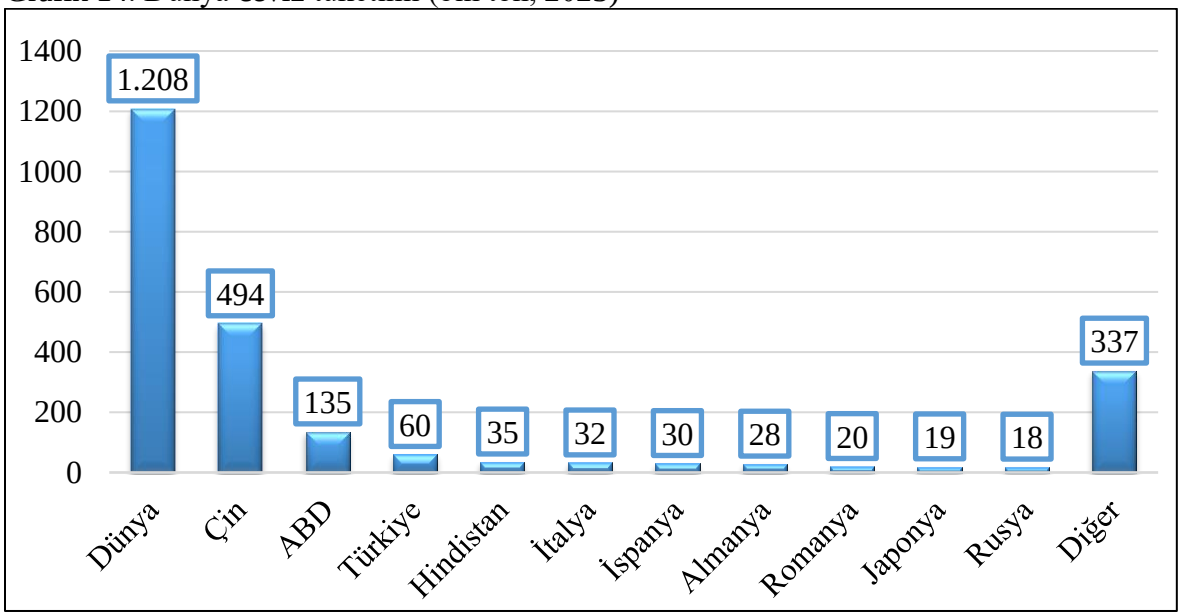

Kaynak: INC, 2025

2.3.4. Ceviz Fiyatları

Ceviz fiyatları, üretici fiyatları bazında incelendiğinde; 2023 yılında, 6.439 $/ton ile en yüksek fiyatın Kıbrıs da olduğu anlaşılmaktadır. Kıbrıs'ı sırasıyla 6.314 $/ton ile Avusturya, 5.261 $/ton ile Yunanistan ve 4.244 $/ton ile İran takip etmektedir. Türkiye'nin ise aynı yıla ait üretici fiyatları 2.967 $/ton olup on üçüncü sıradadır.

Grafik 15. Dünya ceviz üretici fiyatları ($/ton, 2023)

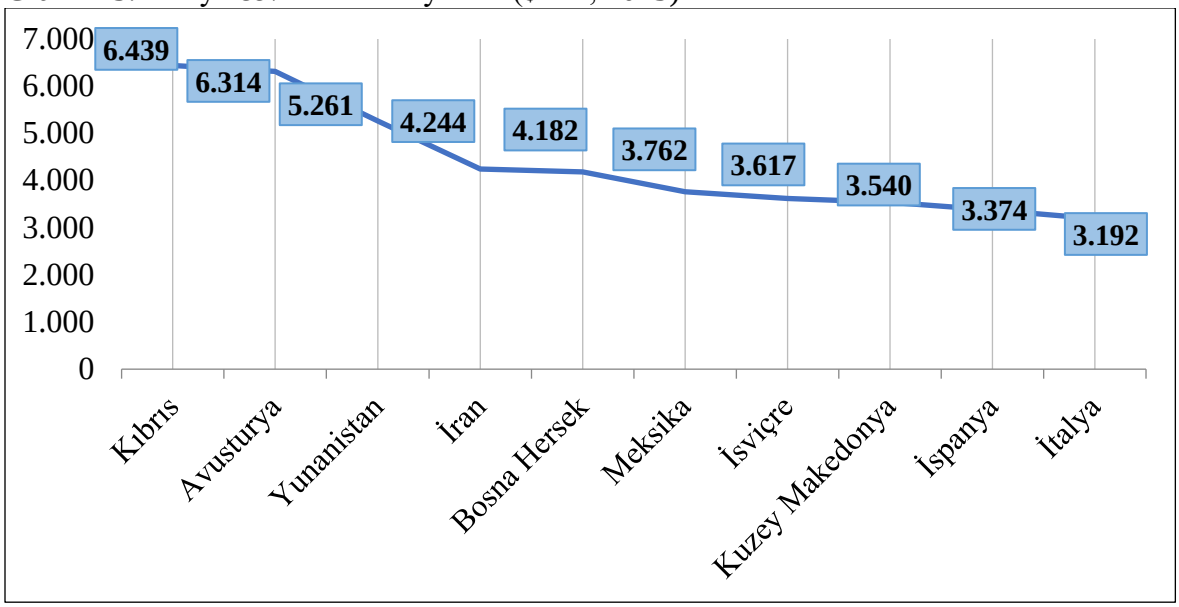

Kaynak: FAO, 2025

3. TÜRKİYE'DE DURUM

3.1. Fındık

3.1.1. Fındık Üretim Alanı ve Üretimi

Türkiye'de 2024 yılında fındık üretim alanı 7,5 milyon da iken fındık üretim miktarı ise 717 bin tondur. 2014-2024 dönemi göz önünde bulundurulduğunda; üretim alanında %7'lik bir artış söz konusu iken üretim miktarında %59'luk bir artış meydana gelmiştir (Tablo 16). Türkiye'de fındık üretimi, 2024 yılında bir önceki yıla göre %10 oranında artarak 717 bin ton olmuştur.

Tablo 16. Türkiye'de fındık üretim alanı ve üretim miktarı

Yıllar	Üretim alanı (bin da)	Üretim (bin ton)
2014	7.011	450
2015	7.026	646
2016	7.054	420
2017	7.067	675
2018	7.284	515
2019	7.344	776
2020	7.345	665
2021	7.389	684
2022	7.440	765
2023	7.467	650
2024	7.498	717

Kaynak: TÜİK, 2025

Türkiye'de fındık üretiminde Ordu 202 bin ton ile ilk sırada yer alırken Samsun 114 bin ton ile ikinci, Düzce ise 95 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye'de fındık üretimi açısından en önemli bölge; Ordu, Samsun, Düzce, Giresun, Trabzon, Zonguldak, Kastamonu ve Bartın olmak üzere üretimde önde gelen

on ilin sekizinin bulunduğu Karadeniz Bölgesi'dir. Türkiye'de fındık üretiminin %84'ü bu sekiz il tarafından karşılanmaktadır (Tablo 17).

Tablo 17. İller bazında fındık üretim alanı ve üretim miktarı (2024)

İller	Üretim alanı (bin da)	Üretim (bin ton)
Ordu	2.272	202
Samsun	1.250	114
Düzce	1.177	95
Giresun	794	94
Sakarya	652	82
Zonguldak	634	40
Trabzon	250	38
Kocaeli	97	13
Bartın	82	12
Kastamonu	82	6
Diğer	208	20
Toplam	7.467	717

Kaynak: TÜİK, 2025

Türkiye'de işletmelerin ortalama büyüklüğü 14 dekar iken en elverişli şartlarda normal bir ailenin fındık tarımı ile geçimini sağlayabilmesi için en az 22 dekarlık bir fındık bahçesine sahip olması gerekmektedir. Bunun dışında; iklim şartlarında bazı yıllarda olumsuzluklar yaşanması (don ve kuraklık gibi), çeşit seçimi, sıraya dikim ve sulama gibi gerekli kültürel işlemlerin yeterince doğru yapılmaması ve fındık bitkisinde görülen periyodisite gibi etkenler verimdeki dalgalanmayı artırmaktadır (ZMO, 2020).

3.1.2. Fındık Dış Ticareti

Türkiye 2023/2024 döneminde 654 bin ton fındık ihracatı gerçekleştirmiştir. Türkiye ihracatının %75'ini AB ülkelerine yapmıştır. Türkiye'nin bu sezonda gerçekleştirdiği fındık ithalatı 18 bin ton olup bu ithalatın da %42'si AB ülkelerinden yapılmıştır (Tablo 18).

Tablo 18. Türkiye'nin fındık ihracatı ve ithalatı (ton)

Piyasa yılı	İthalat	İthalat-AB	İhracat	İhracat-AB
2023/'24	18.240	7.720	653.852	488.183
2022/'23	16.925	7.462	652.588	499.848
2021/'22	15.519	9.429	732.209	546.252
2020/'21	16.337	9.835	624.412	453.934
2019/'20	9.510	6.746	730.572	569.376
2018/'19	14.842	10.937	594.796	454.443
2017/'18	14.848	10.873	628.545	469.160
2016/'17	10.861	6.582	519.332	398.895
2015/'16	9.710	7.720	534.274	417.303
2014/'15	7.187	5.788	492.871	395.514

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Ürün Denge Tabloları, 2025

Türkiye'nin fındık ihracatı 2024 yılında 184 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Fındık ihracatında bir önceki yıla göre %20'lik bir artış meydana gelmiştir. Fındık ihracatının ilk sırasında 49 bin ton ile İtalya yer alırken Almanya 44 bin ton ile ikinci ve Polonya 17 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Fındık ihracatı 2025 yılında (9 ay) 96 bin ton olarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 19.Türkiye'nin yıllara göre fındık ihracatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
İtalya	48.388	68.357	54.472	38.235	48.946
Almanya	25.855	36.704	45.495	34.821	43.841
Polonya	7.694	10.482	9.193	10.462	16.530
Fransa	12.016	15.899	12.997	14.426	12.847
İsviçre	7.999	8.218	8.498	7.774	7.520
Brezilya	3.822	4.810	4.916	5.713	5.138
Çin	2.461	3.761	3.974	3.021	4.914
Cezayir	572	2.138	1.908	2.822	4.879
Mısır	4.593	5.608	1.843	2.031	3.782
İspanya	2.897	3.295	2.858	2.858	3.162
Diğer	40.815	44.242	35.136	31.888	32.625
Toplam	157.113	203.513	181.290	154.051	184.184

Kaynak: TÜİK, 2025, GTIP: 80221, 80222.

Türkiye fındık üretiminde, üretim alanında ve ihracatında dünyada ilk sırada gelmektedir. Bu konumuyla birlikte ülke ekonomisine önemli bir döviz girdisi sağlamaktadır. Ayrıca sahip olduğu bu avantajlı konumuyla da dünya fındık fiyatlarında söz sahibidir. Ancak dünya fındık sektöründeki hâkimiyetinin sürdürebilirliğinin sağlanması için ürün verimliliğinin arttırılması gerekmektedir. Önümüzdeki dönemlerde fındık verimliliği yüksek ülkelerin üretim alanlarını artırmasıyla beraber Türkiye'nin dünya sektöründeki üstünlüğünü sekteye uğratabilecek gelişmeler yaşanabilir**.**

3.1.3. Fındık Tüketimi

TÜİK verilerine göre 2023/24 döneminde Türkiye'nin toplam fındık tüketimi 109 bin ton olup kişi başına tüketim ise 1,3 kg'dır. Son on yıllık dönem değerlendirildiğinde, ortalama toplam tüketim 111 bin ton, ortalama kişi başına tüketim ise 1,4 kg'dır. Sert kabuklu meyvelerde 2023/2024 piyasa döneminde en yüksek yeterlilik derecesi %574 oranı ile fındıkta gerçekleşmiştir (Tablo 20).

Tablo 20. Türkiye'nin pazarlama yıllarına göre fındık tüketimi ve yeterlilik derecesi

Piyasa yılı	İnsan tüketimi (ton)	Kişi başına tüketim (kg)	Yeterlilik derecesi (%)
2023/'24	108.929	1,3	574
2022/'23	107.589	1,3	683
2021/'22	117.218	1,4	561
2020/'21	115.612	1,4	553
2019/'20	132.291	1,6	564
2018/'19	111.132	1,4	445
2017/'18	129.328	1,6	502
2016/'17	97.727	1,2	413
2015/'16	105.645	1,3	588
2014/'15	82.708	1,1	523
2013/'14	90.037	1,2	586
2012/'13	90.740	1,2	699
2011/'12	88.243	1,2	468

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Ürün Denge Tabloları, 2025

3.1.4. Fındık Fiyatları

Fındık üretici fiyatlarında 2020-2024 yılları arasında 4,3 kat artış olmuştur. Son iki yıllık dönem ele alındığında fındık üretici fiyatlarında %64'lük bir artış gerçekleşmiştir. Tüketici fiyatlarında 2022 yılı dört aylık fındık içi fiyat ortalaması 127,70 TL/kg'dır. Tüketici fiyatı 2022 yılı mayıs ayından itibaren TÜİK tarafından açıklanmamaktadır. Borsa fiyatlarında kabuklu tombul fındık ve 13/15 mm iç fındık fiyatları değerlendirilmiştir. Kabuklu fındık fiyatları hazır müstahsil satış (HMS) fiyatları, iç fındık fiyatları ise hazır tacir satış (HTS) fiyatlarıdır. Borsa fiyatlarında 2019-2023 yılları arasında kabuklu fındıkta 2,5 kat, 2020-2024 yılları arasında iç fındıkta ise 5,6 katlık bir artış gerçekleşmiştir. Son iki yıllık dönem ele alındığında, 2022-2023 yılları arasında, kabuklu fındıkta %26'lık, iç fındıkta ise 2020-2024 yıllarında %13'lük bir artış olmuştur.

Fındıkta üretici fiyatı 2024 yılında 112,5 TL/kg, 2025 yılı değerlendirildiğinde ise (9 ay ort.) 161,6 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

TMO, fındık fiyatlarında görülen sert düşüşler sonrası 2017 yılı itibarıyla müdahale alımlarına başlamıştır. Kabuklu fındık alım fiyatları 2025 yılında; Giresun kalite kabuklu tombul fındık 200,0 TL/kg, Levant kalite kabuklu tombul fındık 195 TL/kg ve Sivri kalite kabuklu tombul fiyatı ise 190,0 TL/kg olarak belirlenmiştir. Ayrıca yüksek randımanlı fındığa (50 randımanın üzerindeki her +1 randıman için) Giresun kalite 4 TL/kg, Levant kalite için 3,9 TL/kg ilave fiyat verilecektir.

Grafik 16. Türkiye'de fındık fiyatları (TL/kg, 2020-2024)

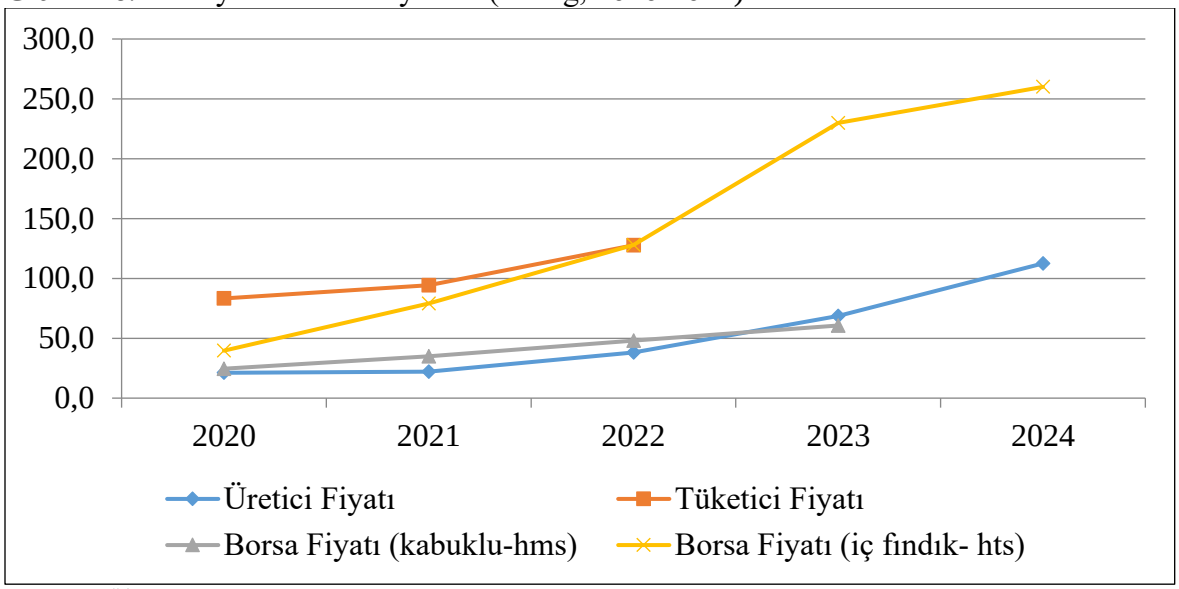

Kaynak: TÜİK, Giresun Ticaret Borsası, 2025

3.2. Antepfıstığı

3.2.1. Antepfıstığı Üretim Alanı ve Üretimi

Türkiye'de 2024 yılında Antepfıstığı üretim alanı 4,8 milyon da iken Antepfıstığı üretim miktarı ise 383 bin tondur. 2014-2024 dönemi göz önünde bulundurulduğunda; üretim alanında %72'lik bir artış söz konusu iken üretim miktarında %379'luk bir artış meydana gelmiştir. Türkiye'de Antepfıstığı üretimi, 2024 yılında bir önceki yıla göre %118 oranında artarak 383 bin ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 21).

Tablo 21. Türkiye'de Antepfıstığı üretim alanı ve üretim miktarı

Yıllar	Üretim alanı (bin da)	Üretim (bin ton)
2014	2.823	80
2015	2.914	144
2016	3.134	170
2017	3.288	78
2018	3.545	240
2019	3.662	85
2020	3.818	296
2021	3.895	119
2022	4.087	239
2023	4.206	176
2024	4.845	383

Kaynak: TÜİK, 2025

Türkiye'de Antepfıstığı üretiminde Şanlıurfa 180 bin ton ile ilk sırada yer alırken Gaziantep 119 bin ton ile ikinci, Adıyaman ise 29 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Antepfıstığı üretim alanında 2,2 milyon da ile Şanlıurfa ilk sırada yer alırken Gaziantep 1,4 milyon da ile ikinci, Adıyaman 304 bin da ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 22. İller bazında Antepfıstığı üretim alanı ve üretim miktarı (2024)

İller	Üretim alanı (bin da)	Üretim (bin ton)
Şanlıurfa	2.201	180
Gaziantep	1.431	119
Adıyaman	304	29
Siirt	409	27
Kahramanmaraş	96	7
Kilis	77	5
Mersin	18	3
Batman	154	3
Diyarbakır	31	3
Mardin	78	1
Diğer	46	6
Toplam	4.845	383

Kaynak: TÜİK, 2025

3.2.2. Antepfıstığı Dış Ticareti

Türkiye 2023/2024 döneminde 75 bin ton Antepfıstığı ihracatı gerçekleştirmiştir. Türkiye ihracatının %32'sini AB ülkelerine yapmıştır. Türkiye'nin bu sezonda gerçekleştirdiği Antepfıstığı ithalatı 59 bin ton olup bu ithalatın da %1,2'si AB ülkelerinden yapılmıştır (Tablo 23).

Tablo 23. Türkiye'nin Antepfıstığı ihracatı ve ithalatı (ton)

Piyasa yılı	İthalat	İthalat-AB	İhracat	İhracat-AB
2023/'24	59.075	704	75.205	24.285
2022/'23	51.560	1.060	58.521	18.044
2021/'22	23.000	827	64.780	27.266
2020/'21	20.132	345	50.820	19.941
2019/'20	198	117	11.986	5.111
2018/'19	19.417	479	39.101	16.910
2017/'18	218	82	6.575	3.166
2016/'17	150	120	12.736	6.414
2015/'16	118	118	13.887	6.739
2014/'15	52	42	4.971	2.586

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Ürün Denge Tabloları, 2025

Türkiye 2024 yılında 47 bin ton Antepfıstığı ithalatı gerçekleştirmiştir. Antepfıstığı ithalatının ilk sırasında 31 bin ton ile ABD yer almakta olup ithalatın %67'sini karşılamaktadır. ABD'yi yaklaşık 13 bin ton ile İran takip etmektedir (Tablo 24). Antepfıstığı ithalatı 2025 yılında (9 ay) 37 bin ton olarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 24.Türkiye'nin yıllara göre Antepfıstığı ithalatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
ABD	3.151	5.017	24.889	37.752	31.341
İran	9.767	9.507	2.791	3.719	13.025
Suriye	239	101	235	567	1.168
Kırgızistan	20	657	509	377	324
İtalya	0	26	214	83	232
Çin	0	25	0	0	196
Ürdün	0	31	0	33	64
Özbekistan	74	24	159	32	57
Türkmenistan	10	27	18	10	45
Afganistan	55	215	129	113	31
Diğer	98	533	866	389	113
Toplam	13.414	16.163	29.810	43.075	46.595

Kaynak: TÜİK, 2025, GTIP: 80251, 80252.

Türkiye 2024 yılında 41 bin ton Antepfıstığı ihracatı gerçekleştirmiştir. Antepfıstığı ihracatının ilk sırasında 7 bin ton ile İtalya yer almaktadır. İtalya'yı 5 bin ton ile Irak, 4 bin ton ile Almanya ve 3 bin ton ile Malezya takip etmektedir (Tablo 25). Antepfıstığı ihracatı 2025 yılında (9 ay) 30 bin ton olarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 25. Türkiye'nin yıllara göre Antepfıstığı ihracatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
İtalya	2.228	7.143	5.228	4.099	6.658
Irak	439	924	2.344	4.641	4.663
Almanya	1.388	2.505	3.375	3.651	3.797
Malezya	0	0	10	19	2.833
S. Arabistan	2.268	696	293	948	2.776
Suriye	686	554	1.049	2.197	2.303
Cezayir	482	499	513	1.265	1.946
Libya	462	1.383	1.130	1.921	1.689
Ürdün	528	1.332	1.030	1.077	1.567
Lübnan	359	390	275	402	1.271
Diğer	6.774	7.968	9.757	11.713	11.653
Toplam	15.614	23.394	25.003	31.935	41.157

Kaynak: TÜİK, 2025, GTIP: 80251, 80252.

3.2.3. Antepfıstığı Tüketimi

TÜİK verilerine göre 2023/24 döneminde Türkiye'nin toplam Antepfıstığı tüketimi 149 bin ton olup kişi başına tüketim ise 1,7 kg'dır. Son on yıllık dönem değerlendirildiğinde, ortalama tüketim 137 bin ton, ortalama kişi başına tüketim ise 1,7 kg'dır (Tablo 26). Antepfıstığında 2023/2024 piyasa döneminde yeterlilik derecesi %110'dur (Tablo 26).

Tablo 26. Türkiye'nin pazarlama yıllarına göre Antepfıstığı tüketimi ve yeterlilik derecesi

Piyasa yılı	İnsan tüketimi (ton)	Kişi başına tüketim (kg)	Yeterlilik derecesi (%)
2023/'24	149.251	1,7	110
2022/'23	217.292	2,5	103
2021/'22	71.607	0,8	156
2020/'21	247.947	3,0	112
2019/'20	68.244	0,8	117
2018/'19	205.743	2,5	109
2017/'18	66.905	0,8	109
2016/'17	147.037	1,8	108
2015/'16	121.566	1,5	111
2014/'15	70.158	0,9	107
2013/'14	77.788	1,0	107
2012/'13	125.856	1,7	112
2011/'12	101.843	1,4	103

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Ürün Denge Tabloları, 2025

3.2.4. Antepfıstığı Fiyatları

Antepfıstığı üretici fiyatlarında 2020-2024 yılları arasında 5,5 kat artış olmuştur. Son iki yıllık dönem ele alındığında Antepfıstığı üretici fiyatlarında %28,5'lik bir artış gerçekleşmiştir. Borsa fiyatlarında kabuklu kırmızı ve kavrulmuş Antepfıstığı fiyatları değerlendirilmiştir. Kabuklu kırmızı fiyatları hazır müstahsil satış (HMS) fiyatları, kavrulmuş fiyatları ise hazır tacir satış (HTS) fiyatlarıdır. Borsa fiyatlarında 2020-2024 yılları arasında kabuklu kırmızı Antepfıstığında 4,8 kat, kavrulmuş fıstıkta ise 5,9 katlık bir artış gerçekleşmiştir. Son iki yıllık dönem ele alındığında, 2023-2024 yılları arasında, kabuklu kırmızı da %33'lük, kavrulmuşta ise %38'lik bir artış olmuştur.

Antepfıstığı 2024 yılı üretici fiyatı 273 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Antepfıstığı üretici ve tüketici fiyatları 2025 yılı değerlendirildiğinde; ortalama üretici fiyatı (9 ay ort.) 404 TL/kg, tüketici fiyatı ise 2022 yılı Mayıs ayından itibaren TÜİK tarafından açıklanmamakta olup ilk dört ayın ortalaması da 150 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 17. Türkiye'de Antepfıstığı fiyatları (TL/kg, 2020-2024)

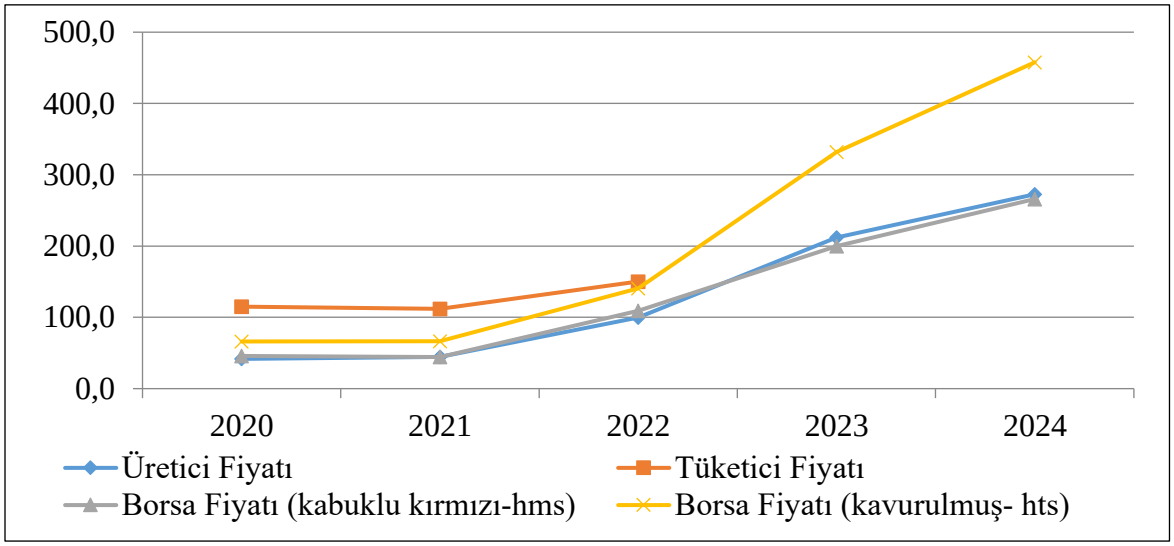

Kaynak: TÜİK, Gaziantep Ticaret Borsası, 2025

3.3. Ceviz

3.3.1. Ceviz Üretim Alanı ve Üretimi

Türkiye'de 2024 yılında ceviz üretim alanı 1,8 milyon da iken ceviz üretim miktarı ise 426 bin tondur. 2014-2024 dönemi göz önünde bulundurulduğunda; üretim alanında %156'lık bir artış söz konusu iken üretim miktarında %135'lik bir artış meydana gelmiştir. Türkiye'de 2024 yılında ceviz üretimi bir önceki yıla göre %18 oranında artarak 426 bin ton olmuştur (Tablo 27).

Tablo 27. Türkiye'de ceviz üretim alanı ve üretim miktarı

Yıllar	Üretim alanı (bin da)	Üretim (bin ton)
2014	694	181
2015	718	190
2016	869	195
2017	920	210
2018	1.118	215
2019	1.246	225
2020	1.418	287
2021	1.535	325
2022	1.665	335
2023	1.741	360
2024	1.780	426

Kaynak: TÜİK, 2025

Türkiye'de ceviz üretiminde Denizli ve Bursa 22'şer bin ton ile ilk sıralarda yer alırken Kahramanmaraş 21 bin ton, Mersin 18 bin ton ile takip etmektedir. Üretim alanında Denizli 132 bin da ile ilk sırada yer alırken Manisa 122 bin da ile ikinci, Kahramanmaraş 108 bin da ile üçüncü sıradadır.

Tablo 28. İller bazında ceviz üretim alanı ve üretim miktarı (2024)

İller	Üretim alanı (bin da)	Üretim (bin ton)
Denizli	132	22
Bursa	97	22
Kahramanmaraş	108	21
Mersin	37	18
Manisa	122	17
İzmir	38	17
Bilecik	59	17
Balıkesir	105	16
Çanakkale	45	16
Çorum	43	13
Diğer	994	247
Toplam	1.780	426

Kaynak: TÜİK, 2025

3.3.2. Ceviz Dış Ticareti

Türkiye 2023/2024 döneminde 46 bin ton ceviz ihracatı gerçekleştirmiştir. Türkiye ihracatının %3'ünü AB ülkelerine yapmıştır. Türkiye'nin bu sezonda gerçekleştirdiği ceviz ithalatı 132 bin ton olup bu ithalatın da yaklaşık %1'i AB ülkelerinden yapılmıştır (Tablo 29).

Tablo 29. Türkiye'nin ceviz ihracatı ve ithalatı (ton)

Piyasa yılı	İthalat	İthalat-AB	İhracat	İhracat-AB
2023/'24	132.373	211	46.200	1.024
2022/'23	120.379	754	41.591	1.103
2021/'22	92.526	47	34.889	4.322
2020/'21	100.095	148	33.747	1.492
2019/'20	90.525	408	8.180	857
2018/'19	103.345	1.202	30.330	1.350
2017/'18	77.382	213	7.185	1.667
2016/'17	66.008	1.493	8.167	544
2015/'16	63.800	5.173	7.917	60
2014/'15	34.285	4.084	8.407	274

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Ürün Denge Tabloları, 2025

Türkiye 2024 yılında 100 bin ton ceviz ithalatı gerçekleştirmiştir. Ceviz ithalatının ilk sırasında 50 bin ton ile ABD yer almakta olup ithalatın %50'sini karşılamaktadır. ABD'yi 25 bin ton ile Şili, 11 bin ton ile Çin ve 6 bin ton ile İran takip etmektedir. Ceviz ithalatı 2025 yılında (9 ay) 76 bin ton olarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 30.Türkiye'nin yıllara göre ceviz ithalatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
ABD	29.520	35.066	33.057	45.182	49.709
Şili	12.776	16.707	16.157	9.375	24.612
Çin	11.312	17.984	22.202	28.973	10.629
İran	1.514	3.447	5.339	4.584	5.655
Ukrayna	6.232	8.504	107	1.873	3.317
Moldova	534	504	1.343	238	2.252
Özbekistan	9.161	3.049	3.360	3.962	1.569
Arjantin	72	20	0	30	587
Avustralya	525	679	522	880	544
Portekiz	370	458	1.297	2.148	511
Diğer	647	881	1.203	1.416	712
Toplam	72.663	87.300	84.587	98.660	100.097

Kaynak: TÜİK, 2025, GTIP: 80231, 80232.

Türkiye 2024 yılında 28 bin ton ceviz ihracatı gerçekleştirmiştir. Ceviz ihracatının ilk sırasında 9 bin ton ile Irak yer almaktadır. Irak'ı 6 bin ton ile Cezayir, 5 bin ton ile Suriye takip etmektedir. Ceviz ihracatı 2025 yılında (9 ay) 19 bin ton olarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 31.Türkiye'nin yıllara göre ceviz ihracatı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Irak	9.579	7.392	10.728	15.951	9.241
Cezayir	1.531	1.975	3.473	4.259	6.206
Suriye	624	239	2.092	5.712	5.226
Türkmenistan	645	984	608	817	1.067
İran	191	138	606	987	898
Kazakistan	60	0	184	345	769
Mısır	393	152	413	249	515
Azerbaycan	531	132	200	341	505
Libya	147	662	874	381	448
Rusya	3.653	3.942	3.050	435	382
Diğer	4.155	6.082	5.301	4.709	3.224
Toplam	21.510	21.697	27.528	34.184	28.481

Kaynak: TÜİK, 2025, GTIP: 80231, 80232.

3.3.3. Ceviz Tüketimi

TÜİK verilerine göre 2023/24 döneminde Türkiye'nin toplam ceviz tüketimi 427 bin ton olup kişi başına tüketim ise 5 kg'dır. Son on yıllık dönem değerlendirildiğinde, ortalama toplam tüketim 304 bin ton, ortalama kişi başına tüketim ise 3,7 kg'dır. Cevizde 2023/24 piyasa döneminde yeterlilik derecesi %80'dir (Tablo 32).

Tablo 32. Türkiye'nin pazarlama yıllarına göre ceviz tüketimi ve yeterlilik derecesi

Piyasa yılı	İnsan tüketimi (ton)	Kişi başına tüketim (kg)	Yeterlilik derecesi (%)
2023/'24	427.032	5,0	80
2022/'23	396.010	4,6	81
2021/'22	365.841	4,3	85
2020/'21	337.865	4,0	81
2019/'20	294.698	3,5	73
2018/'19	276.066	3,4	74
2017/'18	268.553	3,3	74
2016/'17	242.205	3,0	77
2015/'16	235.531	3,0	77
2014/'15	197.489	2,5	87
2013/'14	217.996	2,8	93
2012/'13	220.914	2,9	88
2011/'12	206.394	2,8	85

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Ürün Denge Tabloları, 2025

3.3.4. Ceviz Fiyatları

Ceviz üretici fiyatlarında 2020-2024 yılları arasında 4,6 kat artış olmuştur. Son iki yıllık dönem ele alındığında ceviz üretici fiyatlarında %72'lik bir artış gerçekleşmiştir.

Ceviz 2024 yılı üretici fiyatı 120,9 TL/kg olarak açıklanmıştır. Ceviz üretici fiyatları 2025 yılı değerlendirildiğinde; ortalama üretici fiyatı (9 ay ort.) 154,9 TL/kg, tüketici fiyatı ise 2022 yılı mayıs ayından itibaren TÜİK tarafından açıklanmamakta olup ilk dört ayın ortalaması da 149 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 18. Türkiye'de ceviz fiyatları (TL/kg, 2020-2024)

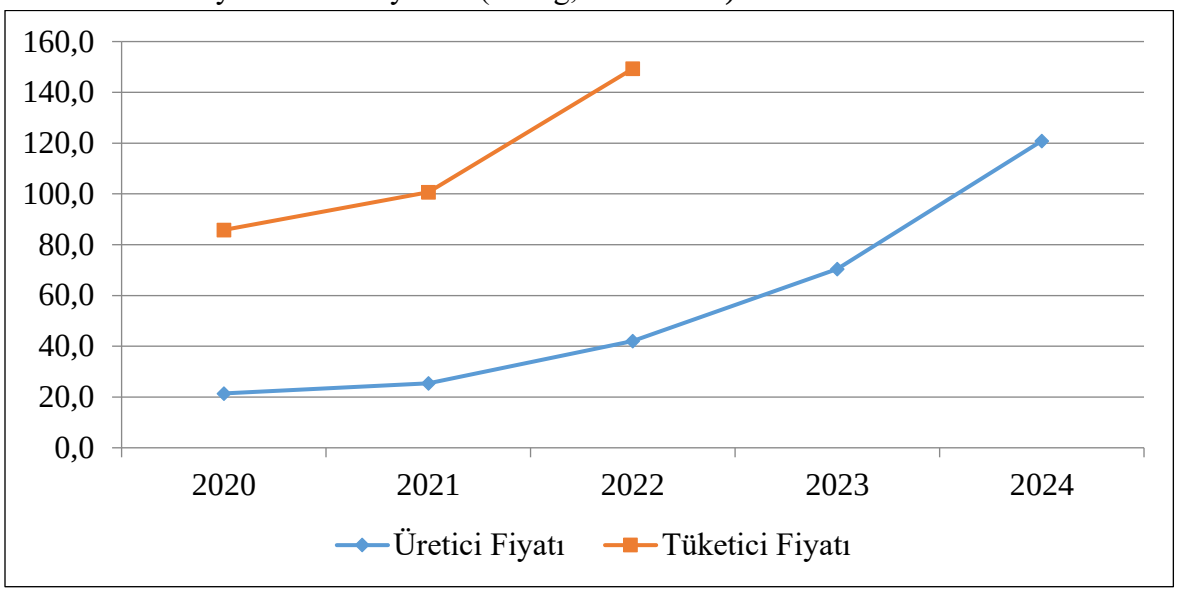

Kaynak: TÜİK, 2025

3.4. Destekler

Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Fiskobirlik) 1938 yılında kurulmuş olup kuruluşundan 1964 yılına kadar kendi adına fındık alımı yapıp değerlendirmiştir. Fındık devlet tarafından ilk kez 1964 yılında desteklenmiş ve taban fiyatı uygulanmıştır. Fiskobirlik ve bağlı kooperatifler tarafından 1964-1994 yılları arasında hazine adına alım gerçekleştirilmiş ve fındık 1994 yılında destekleme kapsamından çıkarılmıştır. Ancak 1994-2000 döneminde Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan (DFİF) kredi kullanılarak fındık alımı gerçekleştirilmiştir. Fiskobirlik 2002 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile Hazine adına fındık alımı yapmış olup 2003-2006 yılları arasında ise kendi adına alım yapmıştır. TMO'da 2006-2009 yılları arasında fındık alımını gerçekleştirmiştir. Desteklemeler, 2009-2014 dönemlerinde Telafi Edici Ödeme şeklinde yürütülmüş olup 2009 yılından itibaren ise Alan Bazlı Destekleme şeklinde devam etmektedir.

Resmi Gazete'de 30/01/2013 tarih, 28544 sayı ile yayımlanarak yürürlüğe giren 2013/4245 sayılı "Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme Yapılmasına Dair Karar", 22/11/2001 tarihli ve 2001/3267 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Fındık Alanlarının Tespitine Dair Karar'da belirlenen ve ruhsat verilen sahalarda fındık yetiştiriciliği yapan fındık üretici belgesine sahip, kamu kurum ve kuruluşları hariç gerçek ve tüzel kişilere; 2012 yılı ürünü için 150 TL/da, 2013 yılı ürünü için 160 TL/da ve 2014 yılı ürünü için 170 TL/da alan bazlı gelir desteği, Fındık Alanlarının Tespitine Dair Kararın birinci maddesinde belirtilen il ve ilçelerdeki, birinci sınıf, ikinci sınıf ve %6'dan daha az eğimli üçüncü sınıf tarım arazilerinde

ruhsatsız fındık bahçelerini sökerek alternatif ürüne geçen kamu kurum ve kuruluşları hariç gerçek ve tüzel kişilere; 2012-2014 yılları arasında 2012 yılı için başvuranlara, ilk yıl için 300 TL/da, ikinci ve üçüncü yıllarda ise her bir yıl için 150 TL/da olmak üzere üç yılda toplam 600 TL/da, 2013 yılı için başvuranlara, ilk yıl için 300 TL/da, ikinci yıl için 150 TL/da olmak üzere iki yılda toplam 450 TL/da, 2014 yılı için başvuranlara 300 TL/da, ödeme yapılması hususları da karara bağlanmıştır.

Bitkisel üretime yönelik 2025-2027 yıllarında yapılacak desteklemeler ve diğer bazı tarımsal desteklemelere ödeme yapılmasına dair tebliğ ile 3 yıllık yeni bir destekleme programı oluşturulmuştur. Destekler daha sade ve etkin hale getirilmiştir. Bu tebliğe göre; birim destek katsayı değeri ve destekleme tutarı her yıl yeniden belirlenerek her kategori için destek katsayısı oluşturulmuştur. 2025 üretim yılı için üçüncü kategoride olan fındığın temel destek katsayısı 1,5 olup dekara 366 TL'dir. Fındık ve cevize sertifikalı/standart fidan kullanım desteği olarak, standart destek katsayısı 2, dekara 488 TL, sertifikalı destek katsayısı 5, dekara 1220 TL destek verilmektedir. Temel destekle tüm ürünler için mazot maliyetinin %50'si ve gübre maliyetinin %25'i devlet tarafından karşılanmaktadır.

Zirai don nedeniyle ürünleri hasar gören çiftçilere destekleme ödemesi yapılmasına ilişkin cumhurbaşkanı kararı, resmi gazetede yayımlanarak 1 Şubat 2025'ten itibaren yürürlüğe girmiştir. Zirai don desteklemeleri, 1/2/2025 tarihinden 13/4/2025 tarihine kadar (bu tarihler dâhil) meydana gelen zirai don nedeniyle ürünleri %20 ve üzeri oranda hasar gördüğü il/ilçe müdürlüklerince tespit edilen, çiftçi kayıt sistemi yönetmeliği kapsamında 2025 üretim yılı için 13/4/2025 tarihine kadar ÇKS kayıtları olan üreticilere destek ödemesi yapılacaktır. En önemli husus zirai don zararı kapsamında tarım sigortası olan ve olmayan tüm üreticilerin zararının karşılanmasıdır. Tarım sigortası bulunan ve bulunmayan olmak üzere kasım ayı itibarıyla toplamda 22 milyar 148 milyon TL çiftçilere ödeme yapılmıştır.

4. GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye'de 2024 yılında fındık üretimi bir önceki yıla göre %10 oranında artarak 717 bin olarak gerçekleşmiştir. TÜİK Bitkisel Üretim 2.Tahminine göre 2025 yılında fındık üretiminin %38 azalarak 441 bin ton olacağı tahmin edilmektedir.

Karadeniz Bölgesi'nde en önemli fındık zararlılarından biri olan kahverengi kokarca böceğinin etkili olması sebebiyle bölge geneli olumsuz etkilenmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı 2023-2025 dönemlerini kapsayan Kahverengi Kokarca Eylem Planı hazırlamıştır. Bakanlığın İl ve İlçe teşkilatı bu plan çerçevesinde zararlıyla yoğun bir şekilde mücadele etmektedir. Üreticilerin uyarı ve önerilere göstereceği duyarlılık bu zararlıyla olan mücadele de büyük önem arz etmektedir. Bu yıl fındık rekoltesini etkileyen diğer önemli husus birçok ürünün de zarar gördüğü yaşanan don afetidir. Bazı ürünlerde %90'lara yakın ciddi sıkıntı yaşanmış veya yaşanması beklenmektedir. Bu yaşanan afet 2014 yılından sonraki en önemli zirai don olayıdır. Fındık da etkilenen ürünlerin başında gelmektedir. Fındık ve diğer ürünlerle birlikte zirai don olayından etkilenen 65 ilde, 16 ürün için destekleme ödemesi yapılacaktır.

Doğu Karadeniz'den Batı Karadeniz'e doğru geniş bir yelpazede fındık üretimi gerçekleştirilmektedir. Ancak bu genişleme sadece fındık yetiştiriciliği için uygun eğimli arazilerde gerçekleşmemiş, daha kârlı ve yılda birden fazla ürün alınabilecek verimli arazilerde de fındık dikimi gerçekleştirilmiştir. Bu durum verimli arazilerin etkin kullanılamaması problemini ortaya çıkarmıştır. Bu sorunun çözümüne yönelik alternatif ürün desteği getirilmiştir. Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi'nde arazi yapısı, toprak yapısı gibi etkenlerden dolayı alternatif ürünler olarak sunulan ürünler fındık kadar üreticileri cezbetmemektedir. Fındık, bakım yönünden ve pazarlama açısından diğer ürünlere göre üreticilere daha cazip gelmektedir.

Fındık fiyatlarının serbest piyasa koşullarında oluşması istenmiş, birlik veya kamu kuruluşlarınca müdahale edilmesinin önüne geçilmiştir. Piyasada etkinliğini artırmak isteyen firmalar hasat sonrası fındık alım fiyatları açıklayarak fındık alımı gerçekleştirmektedir. Küçük işletmeler olarak tabir edilen birkaç dönüm araziye sahip işletmeler, hasat sonrası ürünlerini muhafaza edecek depo koşulları olmadığı için ve fiyatlarında nasıl şekilleneceği öngörülemediğinden firmaların açıkladığı fiyat üzerinden ürünlerini elden çıkarmak durumunda kalmaktadırlar. Kamu tarafından yetkili kuruluş olan TMO 2017 yılından itibaren alım fiyatı açıklamakta, ancak açıklanan süreç içerisinde oluşan boşluktan firmalar ve aracılar çoktan yararlanmış olmaktadır. Bu firmalar üreticiden aldıkları fındığı piyasanın koşullarına göre işleyerek veya piyasaya arz ederek piyasada etkin rol oynamaktadır. Ancak 2019 yılından itibaren T.C. Cumhurbaşkanı tarafından açıklanan hasat öncesi fındık müdahale alım fiyatları ile bu tarz sorunların önüne geçilmiştir.

Türkiye'nin fındık veriminde yıllara göre önemli dalgalanmalar görülmektedir. Verimdeki bu dalgalanma, fındık bitkisinde görülen periyodisiten kaynaklanmaktadır. Ancak verimi; iklim şartları, gerekli bakım işlemlerinin ya hiç ya da yeterince yapılmaması gibi faktörler etkilemekle birlikte, verim ile ilgili en önemli sorun, üretimin de yoğun olduğu Doğu Karadeniz Bölgesinde fındık bahçelerinin önemli bir kısmının 50-100 yıllık olması, dolayısıyla ekonomik ömrünü tamamlamasıdır. Fındık bahçelerinin yenilenmesi gerekmektedir.

Bahçeler yenilenirken de küresel ısınmanın etkisi (sıcaklık, yağış rejimi, vs. gibi iklim değişiklikleri) göz önünde bulundurularak, uzun yıllar fındıktan yüksek verim alma amacıyla fındık bahçelerinin hangi rakımlarda oluşturulması gerektiği iyi planlanmalıdır. Bir diğer husus bahçeler yenilenirken ormanlık alanların tahribine yönelik hassasiyet gösterilerek yenilenmelidir. Ayrıca verimde ciddi kayıplara sebep olan hastalık (bakteriyel yanıklık, külleme, dal kanseri, kök çürüklükleri) ve zararlıların (fındık kurdu, fındık kozalak akarı, yeşil kokarca ve son zamanlarda kahverengi kokarca) iklim değişikliğinin de etkisiyle birlikte nasıl bir seyir izleyeceği ve ne gibi önlemler alınması gerektiği, üzerinde durulması gereken önemli konulardır. Hem bahçelerin yenilenmesinin tespiti, planlaması hem de hastalık ve zararlılarla mücadele konusu; üniversiteler, araştırma enstitüleri, tarım ve orman il müdürlüklerinin koordinasyonunda yapılması gerekmektedir.

Avrupa Birliği; İtalya, İspanya, Yunanistan, Fransa ve Portekiz gibi üye ülkelerde sert kabuklu meyve üreticilerine yaptığı destekler ile fındık üretimini artırmaya çalışmaktadır. Ayrıca Almanya izlediği politikalarla Arjantin, Azerbaycan, Gürcistan gibi ülkelerde fındık üretimine sağladığı mali desteklerle teşvik etmekte olup Türkiye'nin bu piyasadaki üstünlüğünü kırmaya çalışmaktadır. Türkiye bir yandan verimi arttırmaya yönelik çözüm odaklı uygulamaları amaçlaması gerekirken bir yandan da farklı pazarlama stratejileri geliştirmek durumundadır. Özellikle Çin, Hindistan gibi uzak doğu ülkelerine yönelik Türk Fındığı markası adı altında fuar ve etkinliklerle tanıtımına yönelik icraatlar olmalı, mevcut girişimler sıklaştırılmalı ve desteklenmelidir. Farklı pazarlama kanalları yaratılarak hem ihracatı arttırmaya yönelik hem de alternatif pazar alanları oluşturulabilir.

Türkiye'de 2024 yılında Antepfıstığı üretimi 383 bin ton olarak gerçekleşmiştir. TÜİK Bitkisel Üretim 2. Tahminine göre 2025 yılında Antepfıstığı üretiminin %61 azalarak 149 bin ton olacağı tahmin edilmektedir. Bu yıl birçok üründe yaşanan don olayı fıstığı da önemli bir oranda etkilemiştir. Son dört yılın en düşük üretimi olması beklenmektedir.

Türkiye'de 2024 yılında ceviz üretimi 426 bin ton olarak gerçekleşmiştir. TÜİK Bitkisel Üretim 2.Tahminine göre 2025 yılında ceviz üretiminin %38 azalarak 264 bin ton olacağı tahmin edilmektedir. Fındık ve fıstıkta yaşanan afetten kaynaklı üretim kayıplarının cevizde de yaşanması olası görülmekte ve son altı yılın en düşük üretimi olması beklenmektedir.

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre fındık üretim miktarı (ton)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ordu	200.938	93.030	213.572	180.397	217.226	197.230	167.397	239.935	198.841	202.065
Samsun	90.857	67.855	96.240	66.363	137.841	123.555	116.795	111.701	112.536	114.089
Düzce	69.344	54.493	74.350	52.686	85.688	57.330	75.688	83.052	66.647	95.470
Giresun	105.023	37.591	93.339	46.395	84.766	84.167	83.488	92.305	72.060	94.018
Sakarya	82.708	77.279	88.840	78.300	102.123	91.397	96.173	98.469	82.581	82.083
Zonguldak	22.572	28.428	30.932	18.533	45.025	23.113	53.033	33.762	38.499	39.531
Trabzon	39.126	28.978	41.594	34.271	53.946	40.315	44.041	52.461	29.505	38.323
Kocaeli	7.530	7.033	11.898	12.509	13.395	14.113	12.230	14.165	12.406	12.902
Bartın	6.765	7.153	5.972	3.072	6.046	5.868	6.046	12.987	13.154	12.131
Kastamonu	5.213	5.769	6.210	6.226	7.918	9.658	7.057	6.922	5.677	6.473
Artvin	6.314	5.022	4.149	5.789	5.297	3.744	5.185	5.174	4.521	5.794
Tokat	3.511	1.921	1.869	2.342	2.627	3.293	3.387	3.396	3.194	3.467
İstanbul	993	830	791	2.622	4.942	4.322	4.442	3.185	2.868	2.264
Bitlis	110	523	488	318	581	652	513	904	1.997	2.061
Bolu	366	228	225	1.108	1.333	1.245	2.397	1.693	999	1.887
Sinop	1.175	1.080	1.118	808	2.125	1.463	1.631	1.544	1.423	1.448
Rize	1.303	881	1.331	1.710	2.910	1.404	2.672	1.296	1.266	1.107
Gümüşhane	723	483	500	697	861	1.231	1.126	1.110	824	824
Bursa	662	692	684	289	561	590	412	621	663	726
Balıkesir	130	118	110	70	93	72	63	48	66	67
Çanakkale	79	106	109	70	156	15	64	66	62	50
Amasya	21	6	30	19	45	36	20	27	30	35
Kahramanmaraş	267	254	361	212	282	41	31	31	32	32
Denizli	45	45	46	32	43	39	19	19	22	23
Bilecik	43	27	27	14	24	23	15	34	32	20

Ek Tablo 1. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre fındık üretim miktarı (ton) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kırklareli	30	29	13	5	5	15	18	19	21	20
Yalova	20	14	10	5	9	10	10	15	15	16
Isparta	52	49	50	44	43	44	16	18	16	15
Osmaniye	-	-	53	35	86	4	9	9	10	15
Antalya	50	48	49	32	8	1	9	9	9	11
Sivas	17	16	22	13	16	2	2	9	8	8
Afyonkarahisar	4	6	5	3	10	0	2	3	4	7
Hatay	7	7	4	3	3	1	1	1	2	7
Kütahya	2	4	7	5	8	2	2	3	3	3
Aydın	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Muğla	-	-	-	0	0	0	1	2	2	2
Adana	-	-	0	0	0	0	0	1	1	1
Ankara	-	-	-	-	-	0	0	0	0	1
Burdur	-	-	-	-	-	0	0	0	1	1
Tekirdağ	-	-	-	0	0	1	1	1	1	1
Erzincan	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0
Eskişehir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Karabük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Uşak	-	0	0	1	2	2	2	1	0	0
Toplam	646.000	420.000	675.000	515.000	776.046	665.000	684.000	765.000	650.000	717.000

Kaynak: TÜİK, 2025

Ek Tablo 2. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre fındık üretim alanı (Toplu meyveliklerin alanı (dekar))

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ordu	2.271.830	2.270.923	2.270.923	2.271.076	2.273.114	2.272.188	2.272.258	2.272.158	2.272.158	2.272.158
Samsun	906.229	936.087	936.182	1.145.240	1.164.384	1.165.739	1.168.039	1.206.479	1.210.679	1.249.679
Giresun	1.171.112	1.170.872	1.171.020	1.171.903	1.177.780	1.178.010	1.176.390	1.177.290	1.177.290	1.177.290
Sakarya	725.981	727.976	730.838	734.424	743.486	750.992	794.552	789.135	792.272	793.725
Trabzon	653.498	655.525	655.524	655.074	655.353	655.972	652.224	651.799	652.379	652.399
Düzce	626.850	626.850	631.440	631.640	631.650	632.200	632.030	632.030	632.465	634.352
Zonguldak	235.929	236.185	238.342	239.946	257.695	259.058	264.632	264.329	265.019	249.568
Kocaeli	80.617	79.813	79.808	79.801	81.797	82.500	82.794	88.301	94.946	96.903
Kastamonu	74.709	82.268	83.823	83.881	82.440	82.583	77.511	77.467	82.060	82.086
Bartın	60.000	59.375	59.375	61.815	62.005	62.430	63.780	76.600	78.810	81.689
Artvin	86.648	86.943	88.051	88.069	89.790	82.110	82.428	82.482	82.562	80.848
Tokat	28.020	28.120	28.220	28.220	28.220	29.020	29.020	29.040	29.040	30.740
İstanbul	21.861	21.861	21.867	21.867	21.867	21.867	21.867	21.869	21.832	21.104
Sinop	17.014	17.014	17.209	17.209	17.214	17.224	17.424	17.444	19.284	17.654
Bolu	10.888	12.016	12.330	12.840	13.579	13.805	14.235	14.530	16.887	17.545
Rize	36.068	25.389	24.389	23.389	23.689	18.375	18.375	17.271	17.330	17.432
Gümüşhane	8.020	8.000	8.100	8.100	8.100	8.050	8.070	8.240	8.240	8.240
Bitlis	4.000	2.500	2.500	2.500	5.000	5.450	5.870	6.105	6.400	6.400
Bursa	5.114	4.842	4.759	4.794	4.886	4.815	4.628	4.512	4.238	4.295
Kahramanmaraş	600	600	600	622	622	1.322	1.307	1.307	1.308	1.308
Amasya	50	55	250	250	250	391	391	513	571	595
Balıkesir	326	314	302	306	318	301	321	301	440	414
Çanakkale	360	377	377	380	387	397	397	404	408	321
Bilecik	143	98	98	98	97	93	79	195	193	222
Kırklareli	156	156	62	57	57	100	131	134	135	125
Yalova	108	108	72	72	72	80	78	81	81	118
Isparta	74	65	62	58	61	70	78	78	77	74
Osmaniye	-	-	25	25	25	25	50	55	57	70
Kütahya	30	40	43	42	42	53	58	56	56	58

Ek Tablo 2. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre fındık üretim alanı (Toplu meyveliklerin alanı (dekar)) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antalya	0	0	0	0	0	21	22	52	52	52
Adana	-	-	0	0	0	0	0	44	44	49
Sivas	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
Tekirdağ	-	-	-	9	9	12	12	23	27	27
Burdur	-	-	-	-	-	13	13	17	16	20
Erzincan	-	-	-	-	-	10	21	21	21	20
Hatay	0	0	0	0	0	0	5	5	5	18
Denizli	15	15	15	15	15	15	20	15	15	15
Aydın	-	15	15	15	12	12	17	17	15	13
Afyonkarahisar	0	0	0	11	11	11	11	11	11	11
Karabük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
Eskişehir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Muğla	-	-	-	6	6	6	6	6	6	6
Ankara	-	-	-	-	-	3	3	3	3	3
Uşak	-	20	20	25	25	25	25	25	25	0
Toplam	7.011.413	7.026.279	7.054.451	7.066.670	7.283.808	7.344.087	7.345.377	7.389.201	7.440.473	7.467.486

Kaynak: TÜİK, 2025

Ek Tablo 3. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre fındık verimi (kg/meyve veren ağaç)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tekirdağ	-	-	-	-	0	10	8	8	8	6
Adana	-	-	0	-	0	0	0	5	5	5
Ankara	-	-	-	-	-	0	0	0	0	5
Denizli	15	15	15	10	12	11	5	5	5	5
Hatay	12	12	8	5	5	2	1	1	2	5
Sivas	10	9	13	8	9	1	1	5	5	5
Çanakkale	7	9	9	6	13	1	5	5	5	5
Balıkesir	9	8	7	5	6	5	4	4	3	4
Bitlis	10	10	9	6	1	1	1	2	4	4
Afyonkarahisar	16	15	10	6	13	0	2	2	2	3
Antalya	20	19	20	13	5	0	3	3	2	3
Bolu	2	2	2	2	2	2	3	2	1	3
Burdur	-	-	-	-	-	0	0	0	4	3
Bursa	3	3	3	1	3	3	2	3	3	3
Düzce	2	2	2	2	3	2	2	3	2	3
Kocaeli	4	4	3	4	4	4	3	4	3	3
Kırklareli	3	3	3	2	2	2	2	3	3	3
Yalova	4	3	3	1	3	3	3	4	4	3
Amasya	7	2	2	1	4	3	2	2	2	2
Artvin	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2
Aydın	-	4	3	2	2	2	2	2	2	2
Bartın	2	2	2	1	2	2	2	3	3	2
Bilecik	6	5	5	3	5	4	2	3	3	2
Giresun	2	1	2	1	1	1	1	2	1	2
Gümüşhane	2	1	1	2	2	3	3	3	2	2
Isparta	5	5	5	5	5	5	2	2	2	2
Kastamonu	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Muğla	-	-	-	0	0	0	1	3	2	2
Osmaniye	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ek Tablo 3. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre fındık verimi (kg/meyve veren ağaç) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Osmaniye	-	-	59	39	30	1	2	2	2	2
Sakarya	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2
Samsun	2	2	2	1	3	2	2	2	2	2
Sinop	1	1	1	1	3	2	2	2	2	2
Tokat	4	2	1	2	2	3	3	3	2	2
Zonguldak	1	2	2	1	3	1	3	2	2	2
İstanbul	1	1	1	2	3	3	3	2	2	2
Kahramanmaraş	11	11	15	9	12	2	1	1	1	1
Kütahya	1	2	3	2	3	1	1	1	1	1
Ordu	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1
Rize	1	1	1	2	3	2	3	1	1	1
Trabzon	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1
Erzincan	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0
Eskişehir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Karabük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Uşak	-	0	0	2	4	4	4	1	0	0

Kaynak: TÜİK, 2025

Ek Tablo 4. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre Antepfıstığı üretim miktarı (ton)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Şanlıurfa	47.848	48.106	28.507	100.107	31.931	124.534	38.576	107.034	59.848	180.067
Gaziantep	53.109	75.298	14.762	90.183	26.343	100.538	38.443	55.939	54.575	119.259
Adıyaman	15.368	18.758	10.440	24.015	2.667	25.112	5.907	27.148	7.592	29.361
Siirt	11.221	6.713	7.944	11.301	12.208	25.624	26.371	30.611	32.519	27.252
Kahramanmaraş	2.197	6.124	3.704	3.953	1.012	5.451	1.217	3.765	4.325	6.714
Kilis	2.271	2.183	3.217	4.304	2.169	5.022	1.307	2.593	2.531	5.107
Mersin	1.156	1.171	593	783	1.472	2.720	2.060	3.082	3.135	3.188
Batman	1.654	1.518	1.206	960	1.037	1.203	963	2.296	3.440	2.809
Diyarbakır	1.408	2.224	1.775	1.235	454	899	816	1.312	2.627	2.792
Mardin	1.659	1.921	1.397	648	1.123	1.254	442	1.075	1.220	1.315
Manisa	1.825	1.925	1.474	983	1.298	1.261	1.152	1.224	1.216	1.127
Çanakkale	691	714	547	201	727	627	562	967	823	951
Aydın	384	418	302	170	318	344	326	360	535	876
İzmir	1.179	1.160	898	516	889	830	429	726	513	853
Şırnak	43	45	19	14	15	39	41	275	257	508
Malatya	198	206	131	64	113	107	124	210	189	206
Denizli	403	131	98	65	73	87	74	108	107	112
Tunceli	20	132	93	51	50	48	40	40	51	63
Karaman	324	197	158	72	33	69	71	71	71	58
Uşak	79	83	62	42	70	62	53	75	54	54
Çorum	52	57	44	30	34	35	33	48	46	50
Konya	44	30	23	14	24	24	25	45	45	47
Ankara	15	82	62	41	42	50	21	21	42	41
Sivas	205	232	149	78	75	73	25	28	28	34
Elâzığ	78	73	56	37	41	44	45	21	21	24

Ek Tablo 4. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre Antepfıstığı miktarı (ton) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Balıkesir	101	103	53	32	63	156	58	61	63	21
Antalya	18	30	18	12	21	20	17	21	21	19
Kütahya	149	126	85	13	14	26	25	21	18	18
Bitlis	26	4	3	2	5	42	57	14	12	15
Muğla	172	132	97	40	624	38	36	50	29	15
Burdur	6	7	5	4	4	11	6	7	8	9
Amasya	-	-	-	-	-	-	2	8	6	7
Eskişehir	13	14	11	8	7	6	7	8	6	6
Hatay	9	7	1	1	1	3	4	4	6	6
Hakkâri	29	28	35	13	34	7	7	7	8	5
Nevşehir	4	5	4	2	3	4	3	3	3	4
Bursa	14	13	10	3	3	4	4	4	3	3
Van	-	-	-	-	-	-	4	5	5	3
Karabük	21	22	15	1	2	2	2	2	2	1
Afyonkarahisar	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0
Aksaray	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0
Erzincan	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Isparta	5	6		-	-	-	-	-	-	0
Tekirdağ	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	144.000	170.000	78.000	240.000	85.000	296.376	119.355	239.289	176.000	383.000

Kaynak: TÜİK, 2025

Ek Tablo 5. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre Antepfıstığı üretim alanı (Toplu meyveliklerin alanı (dekar))

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Şanlıurfa	968.629	1.129.895	1.253.983	1.392.160	1.411.482	1.467.436	1.489.025	1.595.861	1.627.111	2.200.695
Gaziantep	1.299.203	1.335.385	1.363.473	1.363.473	1.393.759	1.408.346	1.421.775	1.424.636	1.427.441	1.430.954
Siirt	190.663	198.950	188.073	282.071	285.206	320.600	334.920	353.820	400.790	409.352
Adıyaman	254.397	261.298	258.092	263.928	269.609	273.489	278.023	293.848	300.731	304.064
Batman	20.670	24.755	37.983	44.793	75.122	93.055	105.939	115.069	129.405	154.356
Kahramanmaraş	66.603	66.603	67.990	75.289	82.853	93.618	94.543	94.843	94.823	95.883
Mardin	10.021	10.029	10.689	14.874	21.838	28.340	30.697	57.060	64.473	78.026
Kilis	59.477	64.677	63.355	64.829	67.921	69.665	72.417	74.482	75.395	76.916
Diyarbakır	4.384	4.603	5.676	5.083	8.464	10.756	14.576	19.923	26.799	30.568
Mersin	5.224	5.224	5.094	5.913	10.833	15.330	16.380	17.593	17.787	17.796
Şırnak	2.493	2.575	4.052	4.869	5.069	6.654	7.986	10.882	11.177	16.829
Manisa	10.500	10.185	9.963	9.478	10.411	10.411	10.971	11.675	12.330	11.818
Çanakkale	4.711	4.726	4.625	4.325	4.732	4.732	4.734	4.759	4.786	4.783
İzmir	6.680	6.850	6.695	6.224	6.789	6.823	3.115	3.026	3.057	3.310
Aydın	3.924	2.805	2.672	2.333	2.540	2.519	2.571	2.594	2.555	2.555
Muğla	1.515	1.515	1.483	1.369	1.370	1.763	1.737	1.738	1.733	1.730
Kütahya	2.171	2.180	2.176	1.970	1.970	2.313	2.315	1.975	1.494	1.444
Karaman	950	250	294	269	269	500	500	500	750	1.000
Denizli	348	348	340	556	610	676	695	800	805	805
Malatya	569	464	401	336	394	379	404	427	469	522
Burdur	33	33	32	35	40	193	216	271	316	338
Eskişehir	51	51	50	47	47	47	47	238	247	255
Konya	100	50	49	45	63	84	84	84	86	169
Elâzığ	20	20	24	23	23	77	77	77	107	152
Balıkesir	67	62	90	69	69	69	73	163	179	131

Ek Tablo 5. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre Antepfıstığı üretim alanı (Toplu meyveliklerin alanı (dekar)) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tunceli	121	121	118	108	108	108	128	130	130	130
Bitlis	76	73	71	67	73	100	114	118	128	128
Antalya	82	92	63	57	63	62	62	85	78	79
Hatay	0	0	0	30	30	38	38	38	38	73
Aksaray	-	-	-	-	-	-	52	45	60	72
Sivas	56	56	59	55	55	55	55	55	55	55
Ankara	0	0	0	0	52	52	52	52	52	52
Bursa	0	0	0	24	24	30	30	36	42	50
Uşak	147	145	141	133	121	52	40	40	40	42
Nevşehir	10	10	10	9	9	13	13	41	41	41
Çorum	26	33	33	30	19	19	19	18	26	26
Afyonkarahisar	38	38	25	39	39	45	34	28	28	25
Amasya	-	-	-	-	-	-	25	25	25	25
Van	-	-	-	-	-	-	11	15	15	15
Isparta	40	40	-	-	-	-	-	-	-	14
Erzincan	10	10	10	9	9	9	9	9	9	8
Karabük	90	85	78	7	8	8	7	7	7	6
Tekirdağ									2	2
Hakkâri	80	80	79	74	10	0	0	0	0	0
Toplam	2.914.179	3.134.316	3.288.041	3.545.003	3.662.103	3.818.466	3.894.509	4.087.086	4.205.622	4.845.294

Kaynak: TÜİK, 2025

Ek Tablo 6. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre Antepfıstığı verimi (kg/meyve veren ağaç)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nevşehir	14	15	12	12	18	22	16	16	16	22
Antalya	10	13	9	12	14	14	10	14	14	14
Amasya	-	-	-	-	-	-	4	15	11	13
Hatay	4	3	2	6	7	6	8	8	12	12
İzmir	5	5	4	4	4	4	4	8	6	10
Mersin	4	4	2	5	6	9	6	9	9	9
Karabük	12	12	9	11	12	13	14	14	15	8
Malatya	6	7	5	5	5	5	5	9	7	8
Van	-	-	-	-	-	-	11	14	14	8
Kahramanmaraş	3	8	5	5	1	6	1	4	4	7
Çorum	4	5	4	5	5	5	5	7	7	7
Şanlıurfa	4	3	2	5	2	6	2	5	3	7
Şırnak	4	4	3	4	5	6	6	8	7	7
Adıyaman	4	4	2	5	1	5	1	5	1	6
Aydın	2	3	2	2	2	2	2	2	4	6
Diyarbakır	10	14	9	12	5	6	4	7	6	6
Gaziantep	3	4	1	5	1	5	2	3	3	6
Denizli	3	5	4	5	4	5	4	5	5	5
Hakkâri	7	7	10	6	5	6	6	6	7	5
Kilis	3	3	4	6	3	6	1	3	3	5
Sivas	18	17	11	11	11	11	4	4	4	5
Tunceli	6	6	4	5	5	4	3	3	4	5
Ankara	1	5	4	5	4	5	2	2	4	4
Eskişehir	5	5	4	6	5	4	5	6	4	4
Konya	3	3	2	2	2	2	2	4	4	4
Mardin	9	9	8	8	13	12	3	3	4	4
Uşak	4	4	3	4	4	4	4	5	4	4
Balıkesir	3	4	2	2	3	10	4	5	5	3
Batman	5	5	4	5	4	4	3	5	5	3
Bitlis	4	4	3	4	5	4	4	3	2	3

Ek Tablo 6. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre Antepfıstığı verimi (kg/meyve veren ağaç) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Elâzığ	7	7	5	7	7	7	7	3	3	3
Siirt	4	2	3	2	2	4	4	4	4	3
Çanakkale	2	2	1	1	2	2	2	3	2	3
Bursa	4	3	3	3	3	2	2	2	2	2
Karaman	4	2	2	2	1	2	2	2	2	2
Manisa	3	3	2	3	2	2	2	2	2	2
Burdur	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1
Kütahya	3	3	2	2	2	1	1	1	1	1
Muğla	2	2	1	1	19	1	1	2	1	1
Afyonkarahisar	1	2	3	5	6	0	0	0	0	0
Aksaray	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0
Erzincan	3	3	3	5	0	0	0	0	0	0
Isparta	2	2	-	-	-	-	-	-	-	0
Tekirdağ	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0

Kaynak: TÜİK, 2025

Ek Tablo 7. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz üretim miktarı (ton)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Denizli	3.275	6.391	7.962	8.537	8.941	12.054	13.595	14.910	15.083	22.242
Bursa	6.154	6.434	7.409	8.828	10.837	19.319	18.991	16.111	18.018	21.990
Kahramanmaraş	10.631	10.451	10.902	10.515	11.436	13.036	19.237	19.059	18.330	20.898
Mersin	6.067	5.773	6.452	7.863	10.838	16.495	22.598	15.245	14.785	17.944
Manisa	3.880	4.305	4.520	5.831	5.394	8.143	8.838	8.691	10.338	17.133
İzmir	4.351	4.523	4.388	4.782	5.305	8.741	10.286	10.907	15.043	17.021
Bilecik	1.166	1.554	1.563	1.558	1.609	2.157	2.381	2.166	17.800	16.538
Balıkesir	4.857	4.567	5.085	5.480	4.923	5.621	6.537	13.586	14.332	15.801
Çanakkale	3.424	3.312	3.829	4.064	4.606	6.879	10.149	13.854	14.711	15.795
Çorum	3.393	6.564	6.938	7.031	8.581	10.331	10.986	11.616	5.099	13.370
Antalya	6.861	6.983	8.101	6.396	5.825	7.567	10.255	9.905	9.681	12.934
Tokat	4.451	4.461	5.077	4.850	4.733	5.722	6.833	12.152	12.266	12.225
Burdur	3.269	2.151	2.511	2.690	4.358	6.164	6.088	9.329	9.126	10.088
Hakkâri	8.140	6.979	4.593	4.209	11.682	9.096	7.216	7.214	8.147	9.376
Sakarya	4.682	4.752	6.258	5.622	5.830	7.329	10.104	8.818	8.677	9.046
Amasya	2.900	2.998	4.649	5.960	4.729	4.560	4.508	7.526	7.230	8.816
Kocaeli	4.410	4.326	4.528	4.265	4.188	7.996	8.139	7.061	6.849	8.305
Van	5.530	5.506	5.732	5.392	4.870	5.857	7.074	6.786	6.817	7.421
Isparta	1.761	2.863	2.765	2.773	2.600	3.432	4.576	4.083	4.323	7.404
Bitlis	2.714	3.414	4.071	3.235	3.129	4.919	6.730	6.490	7.036	7.262
Tekirdağ	1.336	1.675	2.776	2.453	2.966	3.647	4.053	4.128	4.907	6.642
Adana	2.305	2.429	2.823	2.812	2.659	3.305	3.719	3.831	5.887	6.623
Malatya	3.104	2.887	3.856	3.892	3.853	3.969	4.749	4.013	4.774	6.518
Aydın	6.323	5.632	5.350	4.877	4.905	6.672	6.284	5.506	5.406	5.942
Kütahya	3.288	4.726	4.935	4.425	3.737	4.529	4.974	4.656	5.401	5.632
Konya	2.967	3.628	3.697	3.769	3.528	4.381	4.452	4.288	4.702	5.555
Kastamonu	4.474	4.854	5.112	4.884	4.252	4.936	6.066	5.527	5.441	5.462
Karaman	7.366	5.881	5.763	5.148	4.782	4.656	5.193	4.610	4.811	5.373
Gümüşhane	823	976	905	994	905	1.192	1.455	3.096	3.374	5.349

Ek Tablo 7. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz üretim miktarı (ton) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Afyonkarahisar	1.863	2.681	2.555	4.403	3.869	4.468	4.450	4.469	5.152	5.255
Elâzığ	2.194	2.184	2.054	2.163	2.187	2.591	2.847	2.386	3.362	5.201
Adıyaman	1.709	2.351	2.646	5.306	3.199	4.576	5.138	4.888	5.711	5.145
Kırşehir	782	1.259	1.730	1.837	2.527	3.182	4.672	4.769	4.523	4.920
Ankara	2.969	3.046	3.664	3.428	2.999	4.213	4.596	4.078	4.238	4.786
Muğla	4.136	3.888	3.906	3.666	3.538	4.764	3.701	4.192	4.474	4.682
Edirne	1.827	1.647	1.898	1.781	1.915	2.091	2.402	3.067	3.421	4.575
Niğde	2.224	2.075	1.733	2.284	2.355	3.176	3.483	3.205	3.932	4.186
Erzurum	3.447	3.034	3.090	2.770	2.892	3.467	3.447	3.947	3.743	4.006
Uşak	1.163	1.709	2.490	3.640	3.268	3.881	4.148	4.149	3.404	3.991
Gaziantep	3.851	3.144	3.422	3.152	2.644	2.842	2.659	3.316	3.373	3.812
Zonguldak	2.539	2.309	2.217	2.094	1.888	2.177	3.195	2.806	2.850	3.091
Ordu	3.151	3.118	2.961	2.759	2.599	3.125	3.456	3.069	2.830	2.937
Nevşehir	667	537	696	537	1.004	760	982	1.358	1.558	2.696
Kırklareli	928	1.169	1.289	1.684	1.579	1.999	2.355	2.279	2.594	2.690
Bingöl	2.397	2.070	1.928	1.693	1.697	2.217	2.320	2.328	2.727	2.515
Diyarbakır	1.384	1.255	1.163	1.269	1.785	2.084	2.064	1.771	1.633	2.297
Hatay	1.520	1.428	1.342	2.123	1.795	1.984	2.147	2.091	2.029	2.218
Samsun	2.249	2.256	2.309	2.903	2.888	3.037	2.922	2.675	2.094	2.196
Kayseri	1.106	1.063	1.422	1.119	1.334	1.514	1.767	1.581	1.868	1.988
Siirt	141	146	274	249	203	916	927	1.095	1.855	1.867
Tunceli	1.406	1.192	1.318	1.241	1.224	1.555	1.507	1.438	1.459	1.808
Aksaray	316	839	971	1.085	1.136	1.931	1.997	2.535	2.345	1.752
Artvin	2.719	2.128	1.786	1.692	1.382	1.433	1.463	1.612	1.516	1.555
Sivas	469	785	1.017	998	1.020	1.209	860	1.339	1.349	1.538
Yalova	856	565	858	693	720	961	1.161	1.154	1.172	1.538
Bartın	1.639	1.421	1.462	1.390	1.249	1.409	1.518	1.459	1.506	1.469
Osmaniye	753	620	761	730	976	1.278	1.713	1.653	1.418	1.415
Giresun	1.811	601	1.205	1.365	1.856	1.919	842	1.950	1.036	1.414

Ek Tablo 7. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz üretim miktarı (ton) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Eskişehir	377	405	408	889	937	1.016	1.285	1.159	1.144	1.284
Sinop	1.993	1.724	1.784	1.542	1.458	1.593	1.636	1.473	1.227	1.279
Trabzon	1.365	1.151	1.147	1.150	1.047	1.149	1.283	1.282	1.160	1.205
Çankırı	664	813	743	704	763	936	935	913	1.115	1.171
Yozgat	946	950	985	872	817	921	1.092	931	974	1.039
Muş	139	694	694	603	572	635	511	517	774	860
Mardin	565	481	479	708	604	662	858	861	790	815
Karabük	1.172	1.101	1.063	757	674	911	863	810	708	757
Düzce	583	513	495	276	235	271	294	316	323	689
Erzincan	974	1.050	942	422	707	959	1.345	1.193	492	667
Batman	1.386	984	996	225	238	456	452	440	479	615
Kırıkkale	272	336	349	376	357	450	482	471	450	584
Bolu	744	760	514	569	514	553	612	545	540	508
Iğdır	576	557	532	527	459	720	706	422	412	445
Şırnak	476	460	640	579	556	599	491	479	472	422
İstanbul	502	471	475	415	313	350	369	307	412	393
Şanlıurfa	183	159	207	149	233	234	214	295	314	381
Kars	62	82	73	480	389	370	278	266	228	209
Rize	151	143	170	160	155	178	179	212	193	196
Kilis	333	270	247	198	176	207	199	184	137	142
Ardahan	419	381	340	210	67	68	85	79	68	68
Ağrı	-	-	-	0	0	4	26	22	22	23
Toplam	190.000	195.000	210.000	215.000	225.000	286.706	325.000	335.000	360.000	426.000

Kaynak: TÜİK, 2025

Ek Tablo 8. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz üretim alanı (Toplu meyveliklerin alanı (dekar))

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Denizli	41.225	48.246	54.480	70.066	80.730	109.519	114.530	122.307	127.707	132.246
Manisa	33.628	45.049	49.784	67.997	77.122	94.030	101.916	109.132	113.922	122.162
Kahramanmaraş	23.097	39.248	41.938	58.468	65.875	78.577	97.020	106.450	110.385	108.346
Balıkesir	36.466	40.073	39.986	47.222	50.164	60.522	66.471	97.353	101.616	104.737
Bursa	31.453	36.417	44.805	68.323	72.702	83.633	87.565	91.062	93.779	97.174
Bilecik	11.358	30.983	31.247	32.829	33.176	41.935	47.379	56.643	58.043	59.257
Bitlis	27.759	31.610	32.698	38.850	42.820	43.905	46.905	47.600	51.240	51.200
Çanakkale	20.370	27.074	29.946	34.843	37.573	40.303	43.638	44.642	45.062	45.117
Tokat	14.367	15.864	17.561	19.494	23.180	34.575	42.440	45.671	44.754	44.734
Burdur	8.816	9.297	11.005	14.077	26.649	37.060	40.330	42.728	42.488	43.783
Çorum	21.441	31.038	30.296	32.640	36.021	36.133	38.061	40.160	42.711	43.249
Edirne	22.984	22.994	22.345	23.178	23.605	23.854	24.260	35.517	36.950	40.438
Uşak	12.152	18.749	19.279	20.870	21.962	23.452	36.151	38.707	39.810	38.410
İzmir	5.761	7.803	7.989	14.176	14.689	26.732	30.350	39.310	36.262	37.842
Mersin	10.549	11.610	12.612	23.758	31.618	34.057	38.702	34.987	36.740	37.405
Ankara	17.301	21.061	22.971	26.127	29.982	30.724	31.387	31.722	33.013	33.210
Sakarya	12.687	14.888	16.034	19.388	26.913	31.170	32.265	32.552	32.804	32.645
Van	18.327	18.972	19.860	20.712	21.167	21.379	24.179	25.379	29.719	32.280
Amasya	8.361	9.539	13.828	15.935	16.165	17.296	19.311	24.732	26.644	29.081
Kütahya	12.109	15.863	14.808	16.194	16.798	18.390	20.207	21.930	28.199	28.819
Tekirdağ	12.486	18.301	18.566	22.871	23.851	24.859	25.263	26.003	28.256	28.116
Kırşehir	15.881	17.833	19.145	22.026	25.162	25.603	26.143	26.906	27.272	27.372
Elâzığ	6.175	6.918	8.232	11.475	11.825	14.671	14.740	19.019	23.233	27.008
Konya	13.016	14.054	14.364	15.996	19.033	20.134	21.491	23.395	25.128	26.203
Hakkâri	9.741	9.741	3.715	18.398	27.250	20.648	18.288	18.259	25.877	26.027
Adıyaman	10.474	16.896	18.475	20.850	22.160	23.825	25.335	25.855	25.365	25.744
Antalya	10.495	11.668	15.265	17.960	19.287	20.676	22.374	24.774	24.919	25.651
Karaman	15.585	15.970	15.569	16.460	17.214	17.520	21.624	21.718	23.718	24.751
Kocaeli	8.881	9.997	12.217	12.778	13.673	17.863	18.706	18.729	20.582	22.790

Ek Tablo 8. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz üretim alanı (Toplu meyveliklerin alanı (dekar)) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Malatya	6.090	7.439	8.845	14.733	17.173	17.719	18.742	19.875	21.413	22.230
Isparta	7.659	9.454	10.154	12.165	14.014	15.138	17.858	17.611	17.765	19.172
Afyonkarahisar	12.578	12.706	15.882	17.462	17.938	18.438	18.577	18.387	18.531	18.718
Kırklareli	10.107	11.292	12.220	14.304	15.201	17.236	17.773	17.624	18.887	18.346
Aydın	9.603	10.962	10.832	12.846	13.882	16.502	17.098	17.586	18.104	18.107
Gaziantep	16.060	16.307	15.675	16.115	16.115	16.686	16.686	16.686	16.686	17.028
Samsun	10.129	11.411	11.172	13.654	14.192	14.430	15.358	16.284	16.579	16.669
Muğla	9.803	10.567	10.323	12.742	15.273	15.898	15.754	16.353	15.817	15.855
Adana	7.144	7.507	7.720	9.575	10.712	11.562	12.674	13.153	14.814	15.710
Bingöl	14.968	14.561	15.220	13.712	14.443	14.519	14.692	13.105	12.948	12.946
Zonguldak	8.419	9.606	9.483	10.028	10.213	10.455	10.865	11.698	12.627	12.744
Niğde	5.030	4.990	5.577	7.200	7.420	7.790	9.070	9.940	11.970	12.050
Sivas	2.183	8.456	8.364	10.102	10.098	10.857	10.964	12.219	11.283	11.356
Gümüşhane	1.815	2.597	3.856	5.080	6.846	8.138	8.411	8.714	8.734	10.266
Kastamonu	5.182	8.030	8.266	8.734	9.385	10.588	10.488	10.639	10.923	10.172
Nevşehir	6.504	6.725	6.542	6.325	6.402	8.085	9.200	9.420	9.445	9.845
Diyarbakır	3.848	4.124	4.470	4.428	5.341	8.623	6.786	6.556	8.717	9.726
Erzurum	5.040	5.804	5.547	5.338	6.186	8.124	9.050	9.440	9.601	9.607
Eskişehir	5.453	7.372	7.474	8.981	8.950	9.183	8.165	8.917	7.666	7.526
Sinop	6.337	6.249	6.082	6.319	6.389	6.481	6.784	7.491	7.685	7.503
Tunceli	11.952	12.645	12.242	12.774	13.112	14.267	14.330	14.407	15.617	7.464
Kırıkkale	3.186	3.459	5.381	5.666	5.606	5.601	5.989	6.541	6.861	7.011
Erzincan	1.973	2.029	2.109	2.661	4.588	5.256	6.018	6.177	6.702	6.704
Osmaniye	1.679	1.530	2.564	3.086	4.447	4.641	5.053	5.280	5.430	5.478
Yalova	4.893	4.630	3.832	2.660	3.231	3.276	3.865	4.282	4.324	5.363
Bartın	4.690	4.698	4.728	5.040	5.114	5.114	5.135	5.198	5.257	5.319
Aksaray	7.022	7.738	5.670	5.841	5.891	5.916	6.069	6.399	5.379	5.284
Muş	3.090	3.876	4.203	4.161	4.185	4.180	4.283	4.512	4.742	5.127
Siirt	2.189	2.361	2.935	3.301	4.461	4.410	4.823	5.077	5.245	5.006

Ek Tablo 8. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz üretim alanı (Toplu meyveliklerin alanı (dekar)) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kayseri	2.237	2.354	2.704	3.112	3.071	3.232	3.441	3.520	3.660	4.290
Çankırı	2.354	2.534	2.133	2.279	2.446	2.917	3.085	3.244	4.136	4.140
Mardin	866	1.166	1.533	2.614	2.715	3.310	3.455	3.471	3.616	3.815
İstanbul	2.983	3.053	2.986	3.117	3.314	3.306	3.477	3.935	4.035	3.668
Ordu	2.147	2.147	2.426	2.501	2.713	2.777	3.095	3.100	3.100	3.108
Bolu	1.996	2.151	2.095	2.159	2.200	2.329	2.436	2.500	2.675	2.892
Karabük	2.643	2.704	2.550	1.651	1.723	2.128	2.294	2.473	2.746	2.845
Batman	2.924	3.072	2.595	3.250	3.330	2.746	2.726	2.768	2.612	2.678
Şanlıurfa	620	570	503	440	732	1.178	1.515	1.684	1.685	2.082
Şırnak	390	414	835	988	988	1.310	1.564	1.977	1.994	2.039
Giresun	1.917	1.917	2.077	1.617	1.617	1.637	1.845	2.014	2.014	2.014
Kilis	2.056	1.756	2.013	2.100	2.050	1.998	1.943	1.948	1.958	1.958
Düzce	1.396	1.389	1.405	1.517	1.534	1.638	1.653	1.594	1.615	1.515
Trabzon	1.394	1.394	1.337	1.394	1.394	1.378	1.412	1.464	1.451	1.456
Iğdır	1.000	1.000	1.054	1.100	1.220	1.100	1.200	1.200	1.210	1.210
Kars	650	684	820	1.631	1.632	1.498	960	914	899	776
Ağrı	-	-	-	790	560	820	820	820	780	662
Ardahan	0	0	14	15	30	32	81	110	94	91
Rize	111	115	111	105	105	84	84	84	84	84
Toplam	718.196	868.528	920.128	1.117.749	1.245.527	1.417.899	1.535.204	1.664.949	1.740.796	1.780.045

Kaynak: TÜİK, 2025

Ek Tablo 9. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz verimi (kg/meyve veren ağaç)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Niğde	54	49	39	46	45	58	58	49	53	52
Ardahan	180	152	133	82	73	73	62	51	48	49
Gümüşhane	48	50	45	38	34	41	40	49	41	47
Muş	14	62	55	46	38	39	30	30	42	46
Iğdır	72	70	62	57	45	80	72	43	41	44
Mersin	41	38	41	34	35	53	56	40	38	44
İzmir	28	28	26	23	25	30	31	26	36	40
Kars	53	57	49	46	37	39	46	40	36	39
Antalya	34	34	34	26	22	28	33	30	30	38
Afyonkarahisar	20	33	30	33	30	33	32	29	34	34
Isparta	18	27	25	22	19	22	25	22	24	33
Kayseri	31	27	31	24	27	29	31	27	31	33
Nevşehir	14	10	13	10	18	11	14	19	19	33
Van	36	34	34	30	27	32	34	31	31	32
Erzurum	33	29	29	26	27	32	31	31	29	31
Bursa	29	30	31	29	29	34	31	26	27	30
Muğla	48	40	37	32	26	33	26	28	29	30
Elâzığ	24	23	20	21	21	23	25	19	23	29
Hakkâri	41	36	31	26	23	19	18	19	22	29
Çanakkale	35	32	33	28	27	31	29	30	28	29
Amasya	31	29	27	32	24	22	21	30	25	28
Bitlis	22	21	24	18	17	24	28	25	27	28
Kastamonu	31	28	28	26	23	27	28	28	27	28
Adana	19	19	20	19	17	21	23	19	24	27
Aksaray	13	29	28	31	29	40	39	39	36	27
Aydın	38	33	31	28	27	33	30	26	25	27
Kocaeli	38	35	33	30	28	34	34	29	26	27
Sakarya	37	33	37	29	24	26	31	27	26	27
Gaziantep	29	23	25	23	19	21	19	24	24	26

Ek Tablo 9. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz verimi (kg/meyve veren ağaç) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sivas	13	16	20	18	19	22	16	24	23	26
Tunceli	28	24	23	21	21	26	25	23	22	26
Bilecik	19	17	17	17	14	18	19	18	27	25
Burdur	38	24	24	21	16	21	20	23	22	25
Batman	22	19	21	15	14	23	22	20	20	24
Şırnak	36	34	29	25	23	25	20	19	18	24
Kahramanmaraş	28	24	26	24	23	22	24	23	20	23
Konya	20	22	22	22	19	23	22	21	22	23
Malatya	20	17	21	18	17	17	19	15	17	23
Osmaniye	23	23	25	23	22	28	35	29	24	23
Bingöl	35	30	26	19	18	21	21	21	24	22
Diyarbakır	19	21	19	17	20	21	20	18	20	22
Karaman	40	32	31	26	24	23	23	20	20	22
Düzce	16	14	13	9	8	9	10	11	10	21
Adıyaman	20	20	20	18	15	20	22	21	24	20
Artvin	32	27	24	23	19	19	20	20	19	20
Balıkesir	33	30	30	23	19	18	18	19	19	20
Bartın	28	24	24	22	19	21	22	20	20	20
Denizli	11	19	20	17	16	19	18	17	15	20
Hatay	32	29	27	29	24	26	26	23	21	20
Manisa	20	20	19	18	15	19	17	14	15	20
Tekirdağ	18	17	19	17	16	18	19	18	16	20
Tokat	27	26	25	21	18	19	16	21	22	20
Uşak	19	26	28	26	23	27	24	22	17	20
Çorum	7	12	13	13	14	17	17	19	8	20
Edirne	16	14	14	13	11	12	13	15	16	19
Karabük	20	19	19	17	16	21	22	20	18	19
Ordu	23	22	20	19	18	21	23	20	19	19
Kütahya	20	20	21	19	16	17	17	15	17	18

Ek Tablo 9. Türkiye'nin yıllar itibarıyla illere göre ceviz verimi (kg/meyve veren ağaç) (devam)

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kırıkkale	13	16	14	15	14	17	18	16	14	18
Yozgat	27	23	21	19	18	18	21	18	17	18
Yalova	29	23	29	23	19	19	20	17	17	17
Ankara	25	23	23	21	18	17	18	15	16	16
Zonguldak	18	17	16	15	13	15	17	15	15	16
Eskişehir	12	12	13	13	13	14	16	13	14	15
Giresun	25	9	18	16	22	23	9	21	11	15
Kırklareli	12	14	15	14	12	13	14	13	14	15
Kırşehir	8	12	16	15	10	12	16	16	15	15
Siirt	26	27	24	22	18	16	17	17	15	15
Çankırı	11	13	12	11	13	15	14	14	15	15
Şanlıurfa	22	18	23	19	13	13	12	14	15	15
Bolu	23	20	13	15	13	14	15	13	14	14
İstanbul	16	14	13	13	9	11	11	10	13	14
Mardin	18	14	15	16	13	13	17	14	13	13
Samsun	18	17	17	20	19	20	18	16	12	13
Sinop	23	19	19	17	16	17	18	15	13	13
Ağrı					0	2	16	11	11	12
Rize	8	8	9	8	8	9	9	11	11	11
Trabzon	12	11	11	10	10	10	11	10	9	10
Kilis	18	17	16	12	11	13	12	11	8	8
Erzincan	13	15	13	6	8	10	14	12	5	6

Kaynak: TÜİK, 2025

KAYNAKLAR

Anonim, 2015. http://www.romerlabs.com/tr/industries/dried-fruits-nuts-oils/, (Erişim Tarihi: 24.12.2015)

Anonim, 2024. www.wikipedia.org (Erişim tarihi: 08.10.2024)

FAO, 2025. www. faostat.fao.org (Erişim tarihi: 09.09.2025)

GTB, 2017. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, 2016 Yılı Fındık Raporu.

INC, 2025. https://www.nutfruit.org/

ITC, 2025. International Trade Center, TradeMap Veri tabanı, https://www.intracen.org/

(Erişim tarihi: 16.09.2025)

Özer, E.A., Güven., A, 2008. Sert Kabuklu Meyvelerin Sağlık Üzerine Etkileri 10. Gıda Kongresi; 21-23 Mayıs. Erzurum.

TMO, 2017. 2016 Yılı Fındık Sektör Raporu.

TÜİK, 2025. www.tuik.gov.tr (Erişim tarihi: 08.08.2025)

ZMO, 2020. 2018 Fındık Raporu.

https://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=30070&tipi=38&sube=0